

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Sammelhandschrift - Cod. Aug. perg. 254

[S.l.], [9. Jh.]

Ps. Gregorius/Ps. Hieronymus, Expositio IV Evangelia

[urn:nbn:de:bsz:31-1487](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-1487)

120
Iuxta nomen INCIPIT
EXPOSITIO SANCTAE
DOMINI GREGORII PAPAE
URBIS ROME

Mattheus sicut in ordine primū
ponit. ita euuangelium in ebrois
sermone in iudea primum
scripsit. euuangelium. Idē bonum
nuntium. Id est uitā post mortē. regnū
post seruitum. requiem post laborem.
Lucem post tenebras. per quod non am
plius recipiunt quam quattuor euan
gelia. Dum lucas asserit. quō quidē
multa conatus sunt ordinare narratione
rerum. queq; in nō completasunt.
Sed quia totus mundus & quattuor ele
mentis constat. ex caelo. terra. igne
& aqua. Itaq; quattuor euuangelia
secundum quattuor elementa ut
quattuor partes mundi. nos oportet

cipere, Igitur p[ro] caelum iohanne signif. quia
 sicut caelum sup[er] omnia elementa e[st]. sicut ioh
 altiora p[ro] ut ut dixit. In principio erat
 uerbu[m] & uerbu[m] erat apud d[omi]n[u]m. & d[omi]n[u]s erat uer
 bum. Per terra[m] mattheu[m] signif. quia
 & corsus e[st] de homine scribere q[uo]d dixit,
 Liber generationis ihu xpi filii dauid filii abra
 ha, Per aquam marcus signif. quia
 mare ab amertudine ut magnitudine
 unde cerum dicitur sic & ipse dixit, Quasi
 p[ro] amertudine ut magnitudine p[re]dica
 uit, sicut scriptum est in esaias p[ro]pheta,
 Vox clamantis in deserto parate uiam d[omi]ni
 rectas facite semitas eius, quasi leorugi
 ens in heremo. Ita & leonis tenet figuram,
 Per ignem lucas signif. sicut ipse scrip[si]
 dit. Erat quidam sacerdos in dieb[us] herod
 regis fungens sacerdotio quia sacri
 ficium tunc igne comburetur. Et
 ubi ambulat d[omi]no & uentab[us] & d[omi]n[u]s p[ro]p[ter]

22

eius duo in castellis dixerunt. Nonne
cornu ardens erat in eo cum loqueretur
in uia & aperirent scripturas. Duo uero
discipuli significant iudeos & gentes. Cui
dominus in uia hoc est in presentia uita; pergen-
tes contra castellum significat contra aeterna
hierusalem. Discubentes uero cognouit
eum. Idest in aeterna uita cum recumbent
electi in regno dei cognoscent eum quem
imitantur. Puncta lucas igne ad similitudinem
utuli speciem gestat. propter uirtutem & po-
tentiam, *icij uerba de conuictio*

Ubi significat quatuor animalia. quatuor
euangelia; quatuor flumina egredi-
untur de paradiso. per quos irrigatur
unus mundus. que emanant de uno fonte.
Fons ille inter prescientiam christi. & arbor uitae est
in medio paradisi. unde procedunt quatuor
flumina. Arbor uitae christi est
quatuor illa flumina. quatuor euangelia

gelicet. p quos inrigat corda fidelium
 ta & homo. Ex quatuor elementis condi-
 tus est. ex aere. igne & aqua & terra, ha-
 bet & esse flatu. Ex igne sanguinem. Ex
 aqua humore. Ex terra corpus. Quatuor
 elementa hominis. quatuor elementa
 mundi. simulantur. Caput autem ad
 caelum refertur. ubi sunt duo lumina
 ya. quasi sol & luna. Corpus aeri con-
 iungitur, quasi sicut in cere discurrunt
 uena. ita & in pectore flatu. Venter
 in cere ad similitur. quasi collectione
 aquarum. **Adan** ex quatuor

LA S H O M E N I A C C E P I T Adam in litteris

A ^{ho} **MIOTALIS**. Disis. Areton misimbrion.
 signis p quatuor stellis ipsum fac-
 tum. ut p quatuor euangelia omne
 genus hominum conuenerit ad fide.

FACTA DE ARCHANOT EX QUATUOR

Quatuor euangelia figurant. Tri

centorum cubitorum longitudo ostendit
 longitudo species uitae aeternae, quinquaginta
 cubitorum latitudo significat caritatem
 unde dilatum est mandatum tuum mi-
 nis, Trecentorum cubitorum altitudo
 significat trinitatem, Unum cubitum con-
 summata significat unitas deitatis, bitu-
 minata ab intus & foris significat caritatem
 interiore & exteriori, unde ait ap[osto]l[us]; Cor-
 de creditur ad iustitiam ore autem confes-
 sio fit ad salutem **uisio quae uidet eum
 et super flumina eorum**

Uidit enim quattuor animalia plena
 oculis ante & retro & ex oculis eorum sem-
 tulle migantes, senes alas habentes, duas
 uelcebant caput ostendit quod ante prin-
 cipio mundi nemo sit nisi, duas uela-
 bant pedes ostendit post finem mundi qui
 sit reuelatum hominibus, duas per quas uo-
 labant ostendit presentia ista quam &c

pascuimus & sepceste nonuidimus. per
 fences alas. sicut & ceteri mundi intelleguntur.
 Oculi ante & retro. praedicatio & iustitiae
 euangelistarum siue apostolorum denun
 tiat praeterita & futura. Scintilla mirans
 iustitiae apostolorum radiantes in mun
 do. causa rectae Recta iustitia pre
 dicare. tam diutius; quae in pauperibus; pe
 des primati ostendit homines spirituales. qui
 uolantes ad celos terrena dispiciunt. uer
 sis uultibus se aspiciunt. per iter seu debant.
 Id est ubi se concordant euangeliste in ser
 mone. non se uidebant illud est quod prophete
 ediderunt. Rota in rota hoc est euangelium
 in euangelium ut testamentum in testamento
 Spiritus in rota hoc est spiritus in euangelistis.
 Quo cum quibus ibant non uestebant. ubi ibant
 ad predicationem ad meliora conscendebant.
 non retro uestebant. ad pristina conuersa
 tionem. Iterum rota quid dicit. Id est

praedicationes euangelistarum. granito
tummundum, sp̄s in rota. Id est sp̄s sc̄i confir-
matio noui & ueteris testamenti. Cum uenis-
set & p̄rus in open in domū simonis cariaru ut
centurionis. quesi hora sexta. uoluit manducare
pondum adpositū fuerat illi. Ascendit in cae-
puculū ut oraret & apperuit illi uas mezzum.
quesi lintheum submissum de caelo a quat tuor
lineis instis ligatum. & facta ē illi uox de
caelo dicens. Sarge p̄re malta & incendu
ca. & ait petrus. Absit a me dñe. commune
dit in mundum nunquam introiit in os
meum. Uas ille lintheum. ecclesia est. quat
tuor lineas ligatum. quat tuor euangeliaste
mundū & in mundum. iudeos sign̄ & gentes.

*Ita de archate si uoluerit
du tabulae. eluora acron*

Quatuor anulos habebat. & infra anulos
Quettes manentes ibidē ad eue tendā ar-
cham; archa illa testamenti ecclesia in

5
tellegitur. Duetabule. duotestamentam
tett. uirga. cruxintett. Quattuor a. nuli
quattuoreuangelia intett. uestes. sacerdo
tesintettez; sicut illi circūdatierant ab and
lo. & sēpparati adportandum archam.
Ita & sacerdotes debent esse docti & duobus
testamentis & mōpta in quattuor euangelis
ad postcendā & defendendam ecclesiam ab he
resis utpersecutionib; sicut. quadrum lig
num in quocpccste uersum fuerit firmum
stat. Ita & ille sacerdos quin quattuor
euangeliā structus fuerit ad tribulationib;
& psecutionib; non moueat. sed firmus stat
Scā uero ecclā non recepit nisi quattuor
euangeli. Quamuis xii inueniāt scripta.
Quattuor enim flumina egrediunt de pa
radiso deuno fonte. primus flumen dicit
phison inter p insufflatio signf iohcēn.
Secundūs flum dicit geon. Intēp uelocitas
signf matheū. Tertius flumen dicit.

uzys interpretata felicitas. signū mar cū.

Liber generatio nis ihū xpi, liber tyb;
modis dicit ad legendum ad liberandū
ad generandū; Codix a recouidenda
volumen a reuoluenda; gens tyb; modis
dicitur. genus totius populi gens, ut age
neratio de patib; in filis; ihū xpi. In ebra
icæ dicit grece tothir. latine saluator
xpi grece dicit. messias ebraice. latine
unctus dicit. Fili dauid fili abraham.
Quid sit hoc ut posteriū ante ponatur
priori id est p̄ celsitudinē regni. Cui
origo sc̄m̄ m̄eriae ostenderet. Abra
hā pater excelsus. Abraham pater mul
tā m̄ gentium int̄pt. Isaac sus siue gau
diū int̄pt. Jacob subplantator int̄pt.
Judas confidens int̄pt. Fares. diuisus int̄pt.
Zex̄ cocineus int̄pt. Isrom. sagitta uider
int̄pt. Dauid fortis manu int̄pt. Salomon

rex pacificus in ipso Joseph augmentum in ipso
 Tamcor amora in ipso Raaba ascendens in ipso
 Ruth festinans b & h s abe puteus iuxta mentem
 maria stella marris siue in luminata

Ingressione populi israelitici de aegypto
 qui per XLII menses pharaonem ad terram re-
 missionem uenerunt: matheus quintus dona-
 tus. textus genealogia christi usque ad ioseph uirum
 mariae per generationes funiculū facioris
 quae sicut piscator mittit amum in mare ad ca-
 piendum pisces. uirga & amum & funem. per
 uiam ostendit generationes. per uirga crucem
 per amum diuinitas christi. per escam corpus christi;
 Sic & deus pater misit filium suum de caelis in mun-
 dum; Sicut piscator qui mittit amum in
 mare & inuenit pisces magnos quasi leui-
 athan est diabolus qui uult capere christum &
 captus est ab eo. transforauitque maxilla
 diaboli & rapuit ^{trahit} praedam & ore eius: Id est

latronē de potestate eius. Cum et aut
matheus patres in filios ostendit dis
censionem xp̄i de patre immundō, Lu
cas ep̄imerat de filius in patrib; ostendit
Ascensionem xp̄i de mundo ad patre;
xp̄i autē generatio sic erat. Cum esset
disponsata mater eius marcia ioseph ante
quē conuenirent. hoc est antequam ep̄s
nuptiarum esset. Inuenta est in utero habens
de s̄cō. Sponsa a spontanea uolunta
te dicta est; Ioseph autē uir eius cum esset
iustus uoluit traducere illam. uoluit scire
quid sit. Considerate quare de disponsa
ta & non de simplici uirgine nesceret
xp̄s. Id est p̄ quatuor causis, p̄ma aut
origo sc̄e marciae ostenderit. Secunda ut
peccatus falleret ^{celaret} diabolo putante
de uxore non de uirgine generatum; quia ne
q; demon neq; diabolus scire potuit quod
d̄i filius uenisset immundum. & sic gnouit

8
17
sent nunquam dōgtae crucifixissent; Ter-
tia ut non lapidaretur a iudeis ut adultera;
Quarta ut solatium haberet fugiendi in egyptū;
Apparuit angelus dī in somnis ioseph quia con-
fūdōdo erat reuelationum pphetarum pan-
gelum nunticari quē dixit: Ioseph fili da-
uid nolite timere accipere mariam coniugem
dnam. Coniux eī dicta est p eo quod coniuncti
erant sub uno iugo caritatis xpī. Cum
natus esset dñs ihs in bāhlem iudee. Judea int̄
p̄tat̄ confessio. bāh lē domus dī. bāh lē do-
mus panis inter p̄tat̄. Oportebat ergo ut
xpī qui est panis uiuus de caelo descendens
in domo panis nesceretur. sicut ipse ait,
Et ego sum panis uiuus qui de caelo descendi
Et unde sciebant mecum quod xpī ibidē nas-
ceretur nisi obseruantes pphetā balaam
quid dixit. Orietur stella de iacob & surgat
uirga de iisrl̄t uastabitq; & erit idumea
possessio eī. Herodes idem pellitius figurā

teneret diaboli. Turbatus est herodes &
om̄ hierosolima cum illo. hoc est turbatus ē
diabulus & om̄ subiecti illius. quia tunc ter-
rene potestas confundit̄. cum celsitudo ce-
lestis appēretur. mago stella p̄cessit. Idē
gratūcedi quia dum homo p̄ctum trami-
temp̄git gratia dī p̄cedit eum. Et cum de-
miserit ^{iter} rectum gratia dī rēcedit ab eo.
Interrogandum est si stella ipsa antē fuis-
set aut p̄mensisset. si p̄ firmamentū curre-
bat. an inter homines. Credimus quod
peccantea fuisset neq; p̄mansisset. nisi no-
uus homo oratus est interris. nouū m̄sidus
apparuit in caelis. p̄cep̄ firmamentū
currebat. neq; inter homines. sed p̄ aerē.
Unde p̄pheta ait. paulominus ab cen-
zelis. hoc p̄ incarnatōnē dicitur est. ma-
ior hominib; p̄ diuinitatem. p̄ quid
mago stella p̄dux̄ pastorib; angelus
iuncta autē. q̄ magos quā rationales.

erant. imitatio naturalis creatura pduxit,
 pastores qui rationales erant. rationales cre-
 atura pduxit ad xpm. Et aptus thes-
 auris suis obtulerunt ei munera aurum
 thus. & mirram. Ap^{us} auris suis. Id est apta
 corda fidelium; pthus dm signif; pau-
 nre gem. per mirram simplicem hominem,
 Iterum p aurum sapientiam; unde ait salomon
 thesaurus desiderabilis requiescit in ore sa-
 pientis. per thus oratio quod legitur. Di-
 rigat oratio mea sicut incensum in conspec-
 tu tuo. per mirram mortificatio. Sicut ait
 apostolus. mortificate membra tua que
 sunt sup terram. Iterum p curum. pitor elo-
 qui. per thus oratio munda p mirram
 oratio mandatorum di. Ammoniti in
 somno ne redirent ad eodem. hoc est
 peccato per diaboli redirent ubi fuerat.
 In somnis in ignorantia; per alium ui-
 am reuersi sunt in regionem suam,

Ostendit haec. quod homo p penitentia re
uestit ad patriam caelestem. Et qui non
credentes uenerant infide recesserunt
pro. tibi; causis fuit in egypto; prima p
preterita herodis mala ne conuersus sal
uus fieret. Secunda non uoluit se uin
dicare. Ostendit ut non se ipsum uindi
cet homo. unde ait ap^{ts}. nolite uos uin
dicare semini. sed date locum ire. Tertia
quoniam nondum erat tempus passionis eius. Et est
enim peccatum. quod cauere non potest.
nisi fugiendo, sicut ipse ap^{ts} ait. Fugite
fornicationem, Surgit ioseph in
nocte. Ostendit relictos iudeos in ignoran
tia. Abiit in egyptum. hoc est ad gentes;
Egyptus interpt tenebrae ut latitudo
mundi, Defuncto aut herode ost alli
gationem diaboli. Inlusus est herodes
a magis. id est inlusus est diabolus a xpo: uox
Inrama audita est. Rama locustae redit.

de herode

9
Saliter rama. idest in excelsis. Rachel plorans filios suos. Rachel plorans filios suos.
Rachel uxor fuit iacob. et ipsa interpretatur ecclesia
ut ovis dei dupliciter plorans ecclesia filios suos;
plorans eos qui non credunt recte. & plorans illos
qui nondum egerunt penitentiam. Sicut ait
apostolus multos & eis lugro quidehac uita
transierunt. & non egerunt penitentiam.
Noluit consolari quia non potest hoc est quia non potest
reducere iustos de aeterna uita in hanc
laboriosam & uiciducam uita. quia peccator
non potest de poena ad penitentiam reuocari.
uenit de aegypto in terram israhel.
significans in finem mundi reuertit fides ad populum
iudeorum. Archelaus regnauit p herodem
de patris suo & ipse tenet figuram antichristi.
amuit illucire. hoc est pro peccate carnis;
& nondum uenerat tempus possessionis eius.
habitauit in ciuitate nazareth & h. que interpretatur
flos mundicie. Oportebat

ergo ut & uera flos qui est xpi in flore
munditi & habitare de festum iudea
ubi iohannis uenit predicare. Re de
festum dicitur quia de festo erant iudei a
fide xpi & nunc deseruunt a lege & sacer
dotio & lege sua; uox iohannis clamans xpi
uiam dñi parare. Idest operationes rectas
habere; semitas rectas facere. Idest cogita
tiones cordis; iohannis habebat uestimen
tum de pilis camelorum & zonam pelliciam cir
ca lumbos suos; esca autem eius erat locuste
& mel siluestre. Certe erat sed habet in se spi
ritalem intellectum. Per tunicam de pilis
camelorum intellegimus fidem gentium
circumdatam xpo. Sicut enim de pilis came
li continetur tunica & circum dandum homi
ni. ita de similitudine populi cum datur xpi
& multis membris proficit unum corpus; Zona
pellicia circa lumbos suos id est mortificatio
corporis & continentia castitatis; Locuste

uent in

ioh

sunt. erba ad manducandū succuss; nascuntur
 ppefluenta iordani sed sicut lacuste
 discerpunt foerū. ita & philosophi rusticita
 tem hominum eo quod in altū saltum de
 Itē philosophi salientes p motus locutionū;
 mel hoc est dulce: do confessionis. siluestre.
 id est rusticitas; conuenite & iā ait ali
 quotie. sac rusticis dulcia uerba loquat.
 & ipsi credentes dulces fiant. Ipse iohannes
 dixit. Cum inquisitus esset si ipse esset xp̄s.
 quia iohannē homines xp̄m esse putabant;
 & iohannes dicit. non sum dignus calciamenta eius
 portare. sed intellegit haec sponsa xp̄i. id
 est ecclesia & alter misterium incarnationis
 eius; & apud ueteres consuetudo erat
 ut si quis eam quaesibi conpderet & acci
 pere uxore pollet. ille ei calciamentū
 soluere quā hęcne sponsus iure pping
 tatus ueniret; quidigit inter homines
 xp̄s nisi scāe ecclesiae sponsus apparuit. uox
 it

De quo iste iohannes dixit. qui habet sponsam
sponsus est. Corrigit ergo calciamenta.
est ligatura misterii. que iohannis solui non
potuit. In spiritu quidem heliae erat. sed in pro-
prietate non erat. Facite ergo fructus dignos poe-
nitentiae. fructus poenitentiae est. prope-
ta flere. & flenda non prope-
tari. suscitare filios abrahe ad iudeos dictum
est. qui non erant pro-
fide filii abrahe. sed
imitanda lapides. filii lapidei erant. susci-
tare dicebatur ad fidei. Filios abrahe
filios uiperarum eos uocant. quia quos ad-
orabant. eos in eos filios esse dicebant. Iam
securis ad radicem arborum posita est.
non dixit ramos incidere. sed radices. sed in-
tellegitur hoc predicatio sancti euangelii ad re-
secundas concupiscentias cordis. Arbores
uero intellegit homines. ipse uos beatus
ut in spiritu sancto & igni. In spiritu in remissionem
corpe peccatorum. & efficere illos spirituales sic

angelidī; pignem hoc est accensio caritatis.
 Caliter sicut in hoc seculo bectizamur aqua
 ita & in futuro igne. Cuius uentilabrum
 in manu eius manus. hoc est potestas area.
 Idest ecclesia ut p̄sentia diei iudicii. Triticū
 oſt om̄s anime iustorū. Collige triticum in or
 xum meum. id est in regnū dī. paleas aut̄
 conbur & igni inextinguibili; Idest peccato
 res mittat in infernum inferiore, Uenit
 xp̄i ad iohannē ut bectizaret. *de p̄baptis*
 in iordane. Ior interpretat̄ discensio. p̄hu
 militatē confessionis, Dan ascensio p̄ gra
 tuam bap̄tismatis & fidem. Protyb;
 causis dñs bectizatus est. una ut non dedis
 p̄ccetur dñs a seruo bectizari, Alio mo
 do ut bectismam iohannis. bectismū xp̄i
 confirmetur, Tercio modo ut in eledic
 tionē aque abstereret, Bap̄tizo xp̄o
 p̄st̄ celi generi humano pat̄ & sp̄s dī
 ubi in columba sup̄ filium in aqua & uox

patris audita est. **H**ic apparuit ^P trinitatem
dī; & ioh̄ dicit quous sit me beatus zcye. ipse
mih̄ dixit. **S**up quem uideris sp̄m uenien
tem sicut columbā & in eo inueniente ipse ē
filius m̄r dilectus. **T**unc ih̄r ductus est in
desertum ab sp̄u ut temptaretur a diabalo. **A**qu
sp̄m ductus est a suo anabulieno. a suo sp̄u duc
tus ē. **P**ro quid in deserto. p̄ eo quod genus
humanum expulsum est de paradiso & postea
est in deserto. **I**bi enim dñs reqūsiuit p̄ qua
dragenario ieiunio. **I**dest omnem decimā
uitę n̄re & p̄ ipsum ieiunium redemptur homo.
Esurit enim fides gentium. & p̄ carne car
nis. sicut diabolus trib; modis temptauit ut
supplantauit adam. **I**ta & xps̄ in istis trib;
modis subplantationib; uicit diabolum.
Per gulam. p̄ uicentiam. p̄ cupiditatem.
Vade retro sathanes. id est p̄cedante te quos
p̄cedisti usq; nunc. **X** dieb; & noctibus
ieiunauit. **S**inoctibus non dixisset forte est

de diabolo

mcerdit' quod nocturnas caenas accepisset & in
 diebus; & noctibus ieiunasset, Traditus est
 iohannes in carcere. ost' omnem alligatio nē
 legis littere; populus gentiū qui sedebat in
 tenebris. id est in ignorantia. umbra mortis;
 id est figuratio mortis. lux ortuē eis. id est xps
 Petrus & andreas in nauē tenent figurā phi
 losophorum. relinquerunt retia sua. Idē
 operationes huius seculi secuti sunt xps: Ja
 cob; & iohannes. in nauē reliquerunt zebe
 ded' patrē eorū. Id est reliquerunt diabo
 lum. secuti sūt xps, Quia omīs homo cuius ope
 ra agit illius filius eē monstrat. Reli
 querunt nauem. id est negotiationem scti.

Ascendit dñs in montē. id est in caelū cū disci
 pulos suos: Omīs enim qui custodiunt man
 data eius discipuli xpī sūt. Aperiens os suū di
 cebat. bexa pauperes spū. qm̄ ipso sūt reg
 num caelorū, Cur pmittitur pauperibus
 regnum caelorū dum tēxerunt nisi puer

tutem adipiscitur; De his dictum est. quoniam
diuitis pauperes sunt sed spiritu. huiusmodi qui car-
nibus; cogitationibus; mundis; et solas spiritualia
concupiscunt; beati mites quoniam ipsi possidebunt
terram; non hanc terram. sed uiuentium;
Terra de qua propheta dicit; post meam in terra
uiuentium; & alio modo. quam uitas anima
corpus suum possedit in castitate; beati mise-
ricordes. huiusmodi misericordes qui passiones
proximorum paciuntur. & in se peccantibus; cito
indulgeant. & ipsi misericordiam consecuntur.
beati mundo corde qui hic lugent scelera sua
illuc gaudebunt & deum uidebunt. beati qui
esuriunt & sitiunt non a pina sed uerbo dei
ut ipsum deum. beati mundo corde. quoniam ipsi deum
uidebunt. non oculis carnalibus; sed oculis cor-
dis. beati pacifi quoniam filii dei uocabuntur; id est
quia ad pacem est pacificos filios uult. Ipse
dixit. In pacientia uestra possidebitis animas
uestras. beati qui persecutionem paciuntur.

non p̄ mēclis operib; sed p̄pter iusticiam ;
 Idest p̄pter xp̄m ut mandatum & fidem p̄suis
 reuertunt; iste octo beatitudines ad xp̄m ;
 Proinde ipse dix̄. uulpes foueas habent.
 & uolucres caeli nidus. filios aut̄ hominis non
 habent ubi caput reclinet; & alibi. pone
 rate locus in diuersorio. hoc dicebat q̄
 non habebat locum in censionis. in corde u
 deo r̄m. **M**isericors fuit unde dixit. Discite
 a me quia mitis sum & humilis corde; Et
 cum malediceretur. non remaledix̄. & cū
 p̄cuteretur non rep̄cussit; Inluxit ipse
 unde dixit. uidens ciuitatē. fleuit su
 p̄ eam. & cetera. **M**isericors fuit unde dixit. Misereor
 sturbe; De his dixit.

qui in xpō perseverant mundo corde.
unde dicit uenit ad me princeps huius mundi
& in me nihil inuenit. pacificus fuit unde
dicit, pacem meam do dōbis. & p̄secutionē
quā cū ipse p̄secutus est audaeris. Porro ipse p̄
testatus est, Tradit² filius hominis in manus
peccatorum. flagellabunt eum. Quērit in eū
& crucifigent eum; uos estis sal terre. Hoc
ad apostolos dicit p̄nā & ad doctores & sa
pientes. Sal quatuor causas habet in
se. sencerat carnem curā putredinem
uermes occidit. condimentū prestat
Ita & doctrina sp̄italis sencerat carnē
p̄ abstinentiam. Curat pristina pecca
ta p̄ penitentiam. uermes occidit id
est cogitationes malas. condit cor p̄
sapiētiā. Ciuitas supra montem
posita. hoc est ecclesia sup̄ xp̄m funda
ta. ciuitas enim a ciuib; dicitur. Lucer
na sub modio. abscondere. Id est doc

regna sub cupiditate huius mundi. Sup can
delabrum. Id est sup populū praedicere,
Sed candelabrum xp̄i intellegitur. seudocto
res; ut luceant omnib; que in domo sunt.

Doon

id est in ecclesia. Siquis dixerit fratri suora
cha quod est uacnus. uel sine caelebro. reuserit

veracha

Siquis dixerit fatuae quod est insipiens qui
ad opinio^{ne} suscitāt iram reuserit gehenne
ignis. irauero. homicidi radix est. sicut scyp
dam est. Uita & moys in manus^{us} linguae; & q
emanus linguae. nisi potest ces. ut legimus
aut & uerbis tuis iustificaueris. aut & uerb
tuis condempnaueris. His uerbis condēp
nationes sunt. esto consentiens. aduersa
rio tuo cito dimes cumeo inuia. Aduer
sarius est n̄t sermo euangelicus. ipse aduer
sat̄ carni; Cum āmonitus fuerit homo q
euuangelica uerba non deb̄ eē tardus
ad audiendum. sed facili ad operandum.
sed consentire. hoc est audire ut facere

¶ **V**ia dicitur iste p̄sens uita & aliter. omnem
rem quec̄mp̄ter manus h̄eb̄ & sic dicit
Imp̄so osto in uia sum. Ne forte aduersarius
tradat te iudici. Iste aduersarius non est
ipse quod sup̄radiximus. sed est diabolus;
tradit iudicandum. ^{ibus}custodes inferni
mittens in carcerem id est in infernum.
¶ Non scies inde donec credas nouissimum
quec̄drantem. id est de omni peccato ut ser
mone otioso ut cogitatione. Si ^{oculū}oculū
tuus d̄ster scandalizate. erue eum et
pice abste. similiter de manu et pede dicit.
¶ Non solū de sinistro sed et d̄tro dicitur
que plus sunt affectuose ut p̄fecte; Si
nistrū uō est. omne quod d̄traneum est.
¶ Et quid est aliud nisi poculū sacerdotem
qui oculi ut lumeneē debent. p̄ manū fi
lum p̄cerentā & amicum. Pedem ser
uum ut ancillā; Si de his omnib; q̄ ab
car̄p̄ sunt. si uideris in aliquo herese

commoueri aut maximū peccatū. lucra eos
 si potueris. si necutē quasimembra de corpore
 tuo sint abscede & pice abste; melius est ut ip
 si soli poenam paciantur quicquid ceteros in precipi
 tationē mittant. **N**olite iurare omnino
 neq; p̄ caelū qui aethronus dicitur; huiusmodi
 angeli siue apostoli ut iuxta uer salem eccle
 siam. per scabellum pedū eius. est terra
 sed in istomodo terra apostoli ^{intellecte} ^{in p̄}
 Quia cum dñs super thronum ^{est} ^{sedeat}
 Id est sup angelas. pedes se sup terram di
 citur tenere. Id est requiescere sup sp̄talia
 corda & conculcare peccatores. Hieru
 solimaē ecclesia ut patet a caelestis. Neq;
 p̄ caput tuum. quod est xp̄i; non potest unū
 capillum album facere aut nigrū. Id est
 offendere dñm placere mundo. Siquis te
 percussit in dextrā maxillā. Id est si am
 monitus fueris sp̄talia uerba, Tu non so
 lum dextrā sed & sinistram auxempbe.

Siquis uoluerit tecū iudicio contendere &
tonicam tuā tollere remitte illi et palliū,
Tōnica fides est, palliū corpus designat,
hic & humilitatē seruare dicit; Sed hoc ē
ip; Siquis tecum aliquid contendere uolue
rit pone silentium quia & contentione
hereses surgent. Siquis te angariauerit
mille passas uade cū illo alia duo. id est hu
mili ^{tran} ^{quillitatem} & paciētiā monē. Cum
inter ^{otiose} rogatus fueris ab aliquo ut os
tendas illi patre. dū illi & filiū & spm scm
Et aliter ut obediētiā humilitatis p
beamus; Cum ieiunatis nolite fieri
sicut hypocrite. Id est simulatores qui
se fingunt ieiunare. Inclinant uultum
& terminant facies suas. querūt laudes
ab hominib; Tu autē laua faciem tuā. id
est p caritatem quō locu leniūt oculi
& loculens uultus eius. Laua faciem tuā
Id est ut non uidearis ab hominib; in cord

106!

etiam

lingue caput tuū. id est ^{itate} & sincera mentē tuā
 thesaurizate ubi thesaurus in caelo ubi fur
 est diabolus non furatus. quia sicut fures
 terrena furantur. Ita diabolus. furat bo
 nū. de corde hominum. ubi ergo non est.
 inuidia. non est tinea. Id est ^{ira} ut odiū; Oculus
 simplex est conscientia pura. Oculū nequā.
 est conscientia mala. Non potestis dō ser
 uire & mammonē. ^{nam} mammona intellegit
 mundus iste. siue diuitiae eius. & est demonis
 Zides festucam in oculo fr̄tū. Id est irā in cor
 de eius. ecce trahis est in oculo tuo. Id est odiū
 uolite docere sem̄ cecis. canis illi est qui post
 conuersacionē ^{risti} re. deunt ad piscinū pet
 catū; De quod dicit. reuersus ē sicut canis
 ad uomitū suū; neq; mittatis margar
 tas uestras ante porcos. Margaritas sup̄
 sententias scripturā s̄cā. Porci s̄
 homines p̄uerricatores. ut derisores uer
 borū dī. Siue conculcatores. quia sc̄p

1007

de festuca

et
reparatione

tū est; qui erudit stultum quæsi qui mit
• auram circulū in cærib; porci & uoluta
tur in suis lucis. , petite & dabit' uobis; pe
tite corde. querite ore pulsate manib;
& aliter. petite p̄ fidem. querite p̄ sp̄e.
pulsate p̄ caritatē. quia om̄i iustitēs. in ca
ritate consistēt. , Et aliter. petite patre
querite filium. pulsate sp̄m sc̄m. , peti
te cogitando. querite loquendo pulsa
te operando. quis uestrum erit. qui pe
tendi filio suo panem porreget lapidē;
Lapis est duritia piscis fidem p̄ serpente
intellegit' doctrina. uel uersitac' diabo
lica siue uenenosa astucia hereticorū.
pouum sp̄em utte a & erne. p̄ scorpione
quic' de cauda p̄cutit. figurat' diabolū
qui in finē uite hominis querit decepti
onem. largicua. id est qui uoluntates
pprias non cœbneget. ne penitēre delec
tat. ipsa ē que ducit ad mortem. ;

B

angusta & certa via est. poenitentia
 & abstinencia. ipsa est que ducit ad 1007
 regnum di. Cause a falsis prophetis. de falsis p[ro]p[ro]ph[et]is
 qui ueniunt ad uos. in uestimentis ouiu
 id est fingentes postecce humilitate por
 tant dolositates. Intra insecus sunt lu
 pirapaces. id est maligni. Numquid
 collegunt de spinis u uas ipsi sunt spinae que
 ferre non possunt. id est fructum boni
 operis. Aut de tribulis ficos & ipsi sunt os bu
 los cum sint mali ^{ar} boves. bonos fruc
 tus ferre non possunt. Disingunt se esse
 ministros & non sunt. (die Isti sunt qui dicunt mi humilla
 ne dne in tuo nomine uirtutes multas fe
 cimus ac si fidem habeant. Et dne illis die
 nescio uos. id est numquam noui uos in cari
 tate. aut in operib; bonis. quia fides sine
 operib; mortua est. Ad simula bo eum ui
 ra sapientia qui edificauit domu suam su
 p petram. id est ecclesia sup xpō fundata.

Caliter qui ponit spem suam in xpo. & nō
in hominem. sed ē instructus bonis operibus.
& iuratur; ille domui ad similitudinem dī descedit
pluuia id est irisiones siue op^miones. uenerunt
flumina. id est psecutiones. flauerunt uenta.
Id est instigationes ut tempestationes diaboli
cas. & non cadit. quia multis uisitatib; in dō
constabitur est. Stultus est qui edificat do
mum suā sup arenam. Arenā homines intelle
guntur. ^{qui} aedificāt opera sua in laudē hominum.
Cum uenerint tribulationes & psecutiones
hesitat stictim. quia non habet uerum funda
mentum. & cū accesserit in bonū gaudē ad
tempus. & cum morit̄. aut forsitan irascit̄ in
quem sperauit. labefiat arena. Cū
descenderet dñs ih̄s de monte. leprosus quidē
ueniens adorabat eum dicens. Dñe si uis potes
me mundare. ait illi uolo. mundare. & exten
dens manū mundauit leprā eius. potuit
uerbo mundare si uoluisset. s̄ hic monstrauit
idē subducunt homines. & cadit. & fiet ruina eū magna.

107.

de pfo

qualiter pater de caelis ^{missit} in mundum & liberare
 eum a lepra peccati, unde ait propheta a plan-
 ta pedis usque ad uerticem non est in eo sanitas &
 per leprosum totum hunc mundum significauit quem
 liberauit per incarnationem ut passionem suam.
 Sicut subtraxit manum meam leproso sic sustulit il-
 lum de mundo in caelis dixit ne-
 mini dixeris ostendit per causam humilitatis. Ita
 de ostendete sacerdotum ac si ut non uideretur
 legem soluere. & auferre honorem sacerdotis quod
 dicit in testimonium illis. id est ^{ut} omnes qui cre-
 diderint mundationem tuam. sit illis testimo-
 nium ad uitam. qui uero non crediderint. sit
 illis testimonium ad mortem. Cum intro ^{derentur} uis-
 isse & dominus ihesus caphernaum. Capharnaum ulla
 est pinguis & pretiosa; centurio erat in ea qui
 rogauit dominum pro fidei eius. puer meus est in
 domo paralyticus & male torquens; ad ille ait.
 Et ueniens curabo eum. Cui centurio ait,
 Non sum dignus ut intres sub tectum meum; tan-

Dom

tum dicuerbum & sanabitur puer meus; mirasif
 des in centurione qui ante quocumque predicatus fuis
 se credebat; Tres causas fuerunt in centurione
 humilitas ubi ait. Non sum dignus ut intres
 sub tectum meum. Fides dicuerbum & sanabitur pu
 er meus. Prudentia dum dixit. Non sum
 sub potestate habens; miratus dominus dixit.
 Numquam inuenisse in tota terra israhel tantam
 fidem; Centurio figuram tenet doctorum ecclesie
 qui sciunt uisitates christi; Puerum tenet figuram
 totius populi; Domus centurionis intelligit
 totus mundus; Multi ab oriente ueniunt
 id est ab infantia & occidente id est in senec
 tute. A meridie id est in ueritate. & a qui
 lone id est a potestate diaboli ueniunt ad
 fidem & recumbent; id est habitant cum
 Abraham in regno dei; Duo sunt regna di
 uini est mundus iste ubi mali & boni mixta
 sunt, & alter est celeste
 regnum ubi regnat super angelos. uenit dies ut

H

seperavit dr peccatores de medio iustorum.
& mittat eos in ignem inextinguibilem. &
mittat igne in terram. & cor debet usq; ad infe-
ras. non ut pereat. sed ut renouetur sicut
Austm. & sic sicut in principio. Ante qua
adam mandatum dī preterit. Tunc erit quasi
paradisus dī. & iusti inhabitabunt in eis sic
scriptum est. Deficient peccatores accessa-
iusticiam possidebunt terram. Et inha-
bitabunt in seta setorum superam. Mund-
us iste iustorum factus est. peccatorum factus est
infernus. Cum in croissa dñs ih̄s domū ^{desertu si}
symonis petri. in uestris rui febricitan-
tem. Socrus petri. synagoga est infirma
erat in peccato. Eleuauit eum ih̄s dese-
bne. hoc est de meritudine ad fidem. &
ministrabat ei. hoc est benedicebat dñm.
Accedens quidā ad dñm ih̄m & dix. Magis-
ter. sequar te quocūq; ieris. & primū
dimitte me & sepe ieris pacem meam.

Ait illis sine mortuos sepelire
mortuos suos. Sine hebreo sermone
est. quod dicitur. dimitte mortuos dixit
illos. qui non rectam fidem habebant,
& aliter. cor p; mortuum dixit & anima
simul. & dicitur. mortuus mortuum sepelire
ille ^{que eu} laudat quem non decc.

monaco De demoniaco unde eiecit dñs ihs demonem
significat gentiles. & misit demonem in
porcos. id est in iudeos; non credentes di
mersit in mare hoc est in profundum;
pastores ost philosophos; monumenta
signif cor p; rogabant eum ut exiret
a finib; eorū; cetera quia iudei non rece
perunt xpm ascendit in iuam. Idē
in ecclesiam; & cepit in ciuitatem suā na
zareth. & cum iratus est in domū. Id est in
ecclesia ut in mundo. Sponsus xp̄s est spon
sa est ecclesia filius sponsi apostolus; pan
nirudes. id est noua doctrina euange

24
20
lica scis gypanni homines uocati sunt.
Princeps unus accessit ad dnm ihm dixit,
Filiamea modo defuncta est. princeps or
do est pphetarum; Puella quae susci
tauit dnr ihm sinagoga est. Tenet in cenā
eius auxilium prestat. Duo ceci in lumi
nati signi iudeos & gentes; iuxta uicem se
dentes id est iuxta fidem dicentes xpm fili
um dauid id est de ipsius stirpe. mittens
dnr ihm xui discipulos ad predicandum dies.
Secundum uiam gentium ne cibentis id est
secundum opera ipsorum; non duces tunicas
id est non duplammētē non calciamenta
id est non testimonium malorum ne uisgam
manu id est non p fortitudine. & ubicūq;
Intraueritis in ciuitatem interrogate quis
in ecc dignus sit ibi manēre. Intrares domū
salute eam dicentes. Pax huic domui.
Si fuerit domus illa digna pax uestra ue
niat sup illa. si uita duos reuestetur.

Exeuntes autem foris. & scuete puluerem
de pedibus uestris. puluerem inquina mentium.
intellegitur tribus modis. Impedit gressum.
oculos obscurat. uestimenta inquinat.

ex apostol

Estote ergo prudentes sicut serpentes. Ser
pens cruciata abscondit caput suum. Idest
apostolice cruciata non negantes xpm. Ita &
unus quisque xpianus dorsum suum debet pertra
re. & caput suum abscondere quod est xps. & sim
plices sicut columbe. Idest sine felle quod est
corda sine macula quia columba nullis au
ibus nocet. Si uos persequentur in una ciuitate fu
gite in aliam. Idest per singulas questiones li
brorum. Non est discipulus super magistrum.
ost sicut cruciata xpiana & discipuli. nihil est
optatum quod non reuelatur. De passione xpi dictum est
ut omnium doctorum. quod dico uobis in tenebris
Idest ad iudeos uel in parabolis. vos dicite in
lumine. id est cepte in ecclesia quod audite
in curre. Idest in secreto. predicare super secreta

in arboribus

24
10 est cunctis gentibus; Duo passeret corpus &
anima seu xpi & berrabas latro; asseuerant
id est insimul. sed esse id est fides accipere cru-
cib. id est cruciare seipsum homo auctus &
concupiscens; Aliomodo accipere duo testa-
menta & sequere xpm. Separare filium ad-
uersus patrem. id est separare fidelem ab
infideli; Arundine ubi agitata signif
homines ad latroes; Regnum caelorum
uim patitur & uiolenti diripiunt. **Id**
Id est ppenitentiā & cruciationem cor-
poris; pueris sedentibus in foro signif
pphetas cantabimus uobis id est ad-
nuntia uimus uobis aduentum dñi & n̄
credidistis; Lamenta uimus. & non
planxistis; id est adnuntia uimus uobis
poenam & non expauiistis; Confiteor tibi **Do**
dñe pater caeli & terre qui abscondisti
haec a sapientibus; id est quis sapientia huius
mundi utantur. & aliter a prophetis dese-

ipso dixit ut nouum testamentum. Reuelatum pur-
uulis id est discipulis suis. ut de his qui sapientia
huius seculi mundis. uocatio tribus modis facta
est in uouo ubi dicit. uenite ad me omnes qui
laboratis paeterna uita. & lassatis & ego
reficiam presentem quod est doctrina. uenite
filii audite me timorem domini docebo uos.
In futuro dicit. uenite benedicite per uite
regnum. iugum ut onus doctrina est. leuis
est uolentibus grauis uolentibus. Refectio tribus
modis intellegitur. Discipulorum per uerbum
mum peccatorum premissione iudeorum.
pre nouationem noui testamenti. Per sa-
ta quod est messis intellegitur. uiderem lege
per sabbatum requies inter pre tatur. Discipuli uel
lentes spicas intellegitur trahentes testimo-
nia de ueteri ad confirmandum nouum.
Confricantes manibus id est prementem
sensum spiritalem. hominem manum arida
habentem typum aueritae signis. qui cupi

clusest in accipiendu. auccrus ad largiendu ;
 Idest quisolebat rapere discat largire. Resti
 uttaest manus eius. conuersio fides est, Arum
 do qucessata iudeos sup stratosas signis, linu
 fumigans gentium corda parata quis potest ^{de mundospu}
 intrare in domo fostis & uccsa eius rumpere.
 nisi prius alligauerit fostem, Fostiserat pre
 terito tempore sathcnas iusieudns alligau
 p cruce^m inferno. uasa ei corda gentiu fute.
 Domus uero mundus iste, prozemes uipera
 m. quomodo potestis bona loqui cum sitis
 mali; uipera hoc est synecgoga prozemes sciu
 dei, sicut occidunt filii uipere, uipere qucen
 doncescunt. sicut dei occiderunt xpm. que
 omnium sapientiu mater. Regina austri
 uenit ad iuditiu. Idest sicut regina sabaa
 uenit audire sapientia salomonis. Itazentes
 uenerunt audire sapientia xpi; Cum aut
 In mundus ipse fuerit ab homine. Idest ad iu
 deos. uccdit parid aloca hoc est gentes reuer

Dom

ut ad domum. id est ad iudeos. inuenit scri-
ptis mandata. id est traditione paternam
ut superstationes. Adsumit secum alios septem
requioresse. sed quod intellegit. Omnes dies ex-
nisi in nullo opere uersi. In illo autem die & sic
dicitur de domo & sedebat ad mare. De do-
mo exeunte duobus modis intellegit. De caelo
immundis & de iudeis ad gentes. Ascendit
in caelum. hoc est in ecclesiam. Turba ad litus stan-
tes presentis uita signis. Faciunt fructum in-
tellegentes xxx xl & c. xxx fructus ostendit
ordinem conuictorum. consequens man-
datum xl fructus ostendit ordinem ^{in ducerunt} in ecclesiam
monachorum uel uirginu. qui habet dabit
et ostendit apostolos qui colent christum dabit intellectum
& qui non habet christum & eo quod habet & aufe-
ret ab eis iudeos ostendit ipsam legem quae habe-
bent. aufere ab eis. uidentes non uident.
ostendit iudeos qui oculis uidebant. & corde non
credebant. Audientes non audiunt ostendit

quia auris corporis audiebant. & curre scorum
 dis non intellegebant. messis uero consum-
 matio scilicet. messores uero angelus. pro quibus
 fasciculos dicit quia non omnes iudicant non
 in una massa cohererent. sed ad altera cum
 adulteris. & omnes peccet aequaliter quibus est
 similis in culpa. illuc similes in poena.

De grano sinapis. grandis sinapis signat christum. de sinape
 homo seminans. est deus pater. in agro hoc est
 in mundo. minimus omnibus seminibus signat
 christum. reputatum est a iudaeis minimus. cum
 autem creuerit. id est cum resurrexerit. fit
 arbor. hoc est ascendit ad caelos. rami eius
 sunt apostoli. uolucres intellegit sancti qui terra & caelestia
 dispiciunt. caelestia concupescunt. Item sensu.
 Grandis sinapis. sermo sciencie angelus est. homo
 qui seminat. est christus. In agro in mundo. mi-
 nibus omnibus. id est seruatum in corde fidelium
 propter sapientiam omnium philosophorum. fit
 arbor. id est ascendit super omni sapientiam mun-
 dana.

Ramosus est explanationes singulorum
doctorum uolucres autem sunt amatores
scientiae. De fermento accepto fermentum
doctrina euangelii. Malier haec sapientiam
abscondit in fœrina id est in cor dœi fidelium
psatis tribus sunt tres filias. nota unde crea-
tissunt gentes donec fermentatum est totum.
Idest usque dum predicatum est euuangelium
in toto mundo abscondita trinitas.

Regna

Simile est regnum caelorum thesauro abscondi-
to in agro. Thesaurus xpi est ut sapientia
absconsa. Ager mundus iste est siue ecclesia
ut scriptura diuina. Qui uti dicit omnia id est
reliquiduria seu rebus terrenis ille emittit ea
peccum qui occupatus fuerit rebus terrenis non
potest possidere eam. Simile est regnum
caelorum hominibus qui accenti querent bonam
margineritatem. Inuenit autem uiam per uiam
margineritatem. Abiit & uendit omnia que habuit
& emittit eam. homo negotians est qui querit

xpm ut doctrinam celestem, una mcerzari
 ta est xpi. ut doctrina celestem ad q; sapientia,
 Ille est qui relinquit omnia qui relinquit utra
 siue xesterrae nec sunt. Simile est
 Regnu caelorum sanguine misse. in mcerre. sage
 na xpi est siue uerbum pdicationis. In ma
 re. id est in mundu. & omni genere piscium
 congregata. hoc est omne genus humanu
 congregatum, Theth circa herodis. the
 tarcha tertio pccis regni est. Alligauit ioh
 in carcere. significat terminu legis littere.
 Quia omis pph & usq; ad iohcenne pph & cue
 runt, herodidid. significat sinagogam, pu
 ella qui saltauit in conuiuio. hoc est gentes sal
 tantes ante idola, Caput iohcennis in dis
 co. corpus xpi in celtare. & caput illius corda
 fidelium. Datum est puelle. hoc est ecclie &
 genab; at uultu matris suae. ost conuersione
 iudeoim in fine futuru. & uiter. iohcen
 nistypa xpi est. herodes diaboli. mulier

sinagogā puella cui datum ē cepit.
figurantē ecclesiae. quā accepit xp̄m.
Alligatio ut cerces ostendat hunc mundum ut
in carnatione xp̄i. & alter consumatio p̄
phetiae. Tunc turbe pedestres sequebantur
ih̄m. pedestres dicitur quia p̄ omnia a secum
non habebant. ut aequis lege storia & cre
de qui ceptum est. Vespere facto.
ostendit p̄pe finem mundi. hora p̄terit. id est
littera legis. quinq; panes. quinq; libros
moysi. siue quinq; corporis sensus. Duo sp̄s
cer. id est duo testamenta nouū & vetus.
Turba discumbens sup foenū. id est sup dura
corda. & alter intellegit foenū corp̄a
nostra. & alter peccata. siue honores
qui sup vitia discumbunt. Intuens in cae
lum. id est abstraxit sensu fregit storia
legis. de quinq; libris moysi & pressit spi
rituale sensū & cepit intellegit. be
nedixit & multiplicauit xii. aptos.

Cophinos. plenas ost corda duodecim apto
 An. multiplicata per una om̄s linguas.
 uel sapientia pro qua ^{ictu} causa non
 reputantur mulieres. & p̄ceruuli sicut uiri.
 uice paruuli ñ dum uelle ut repugnare con
 traria sua sic & mulieres qui in p̄fectu
 s̄ & uis; iussit ascendere in nauicula. ^{de nauicula}
 in ecclesia. p̄cedere. trans fretum. id est
 de uide is. ad gentes. . Uespere aut̄ facto
 solus erat ibi ihs. id est in fine mundi solus
 uenit. nauicula in medio mari. hoc est
 ecclesia in mundo. In t̄cebat ut fluitib;
 de p̄secutionem paciebatur; uentus
 contrarius. diabolus est; que sta uigilia
 nocus uenit ad eos. hoc est in que sta le
 ge uenit ihs in mundõ. Id est in euangelio
 ambulans sup mare. id est ^{calcans} a incertitudine
 s̄cti. Ambulauit & p̄rus sup mare.
 id est conculcauit fluctuationes huius s̄cti
 seu uicia peccatorum; Petro mergente

J

J

innocentē. id est dubitante fidei; quid dubi-
tate fidei. mergit in peccatis. Extendens
dñs hñs manus eius adprehendit eum. Hoc
est dedit cœdutorum fidei. & sic trahit ad
se electos suos de mundo; hæc sūt quæ terti-
or leges; prima natura. secundaliter
tertiæ pphætarum. quarta euangelii
Et cum transisset & uenerunt in terram
genesar. id est cum transisset de iudeis ad
gentes. obtulerunt ei om̄s male habentes
Intelligit idolis seruentes; p̄ fimbriam
intelligit minora mandata. Om̄s planta-
tio quem non plantauit pater n̄s cœlestis
eradicabitur. id est institutiones. iudeorum
seu ordinationes. & doctrinas hereticorum.
Secessit in portus tyri. & sidonis. hoc est ad
gentes; mulier cananea ost̄ primitiuā
ecclesiæ ut sinagogā. Filice autem demonio
ub̄ceta ost̄ ecclesiā gentium ab idolis cor-
ruptā; non summissus nisi uoues que per-

mel.

1007

manen

erunt domus israhel. id est audeos. Alio sen-
 su quia omnes credentes israhel uocantur;
 Sumere panem. hoc est doctrinam filiorum.
 Id est uideorum. mitte e canibus; Id est gen-
 tibus; Catelli. Id est gentes. edentes de mi-
 nis dominorum. Id est minora mandata
 & doctrinam prophetarum. & apostolorum.
 Aliter patris & filii & spiritus sancti. Sancta est
 puella. Scilla hora. significat conversionem gen-
 tium. Scillo tempore. misereor turbe. Id est turba
 est quae dicitur in misericordia est. In his qui
 triduo perseverant in eum. hoc est fidem
 sanctae trinitatis; non habent quod mandu-
 cent. Id est uerbum praedicationis. quia mul-
 tudo populi. erat ibi sequentes ihesum. Id
 est turba discipulorum. & turba mirantium;
 Et dixit nolite eos dimittere ieiunos ne defi-
 ciant in uia. uicisti dicitur ne pereant
 in eo. & incidunt in uia meroris. quia
 fides sine operibus mortua est. per septem

panes. ostē ebrotacū. paucos pisces. ostē or-
dinem prophetarum. ut sacerdotum;
sup̄ terram discumbens. ostē iam calcata
utria sua; Septem portae. septē dona sp̄s
sc̄i ut septē ecclesiae signis. Faciē caeli
rubi ^{CLUM} diuidentes. dicunt cras nimbigerit signis
effusionem sanguinis. Caelum tristem.
passionem xp̄i designat; Tempestas ru-
ulcanis. persecutionē ostē. Caue te a fer-
mento phariseorū. Idest doctrinae
Symonis p̄tatis oboediens. bar. idē
filius ionae. Iona columbe colūba sp̄s sc̄i.
Caro & sanguis non reuelauit tibi. Idest p̄t̄
& mater tua non ostenderunt tibi xp̄m.
sed pater meus qui in caelis est. Postea infer-
ni. sunt peccata hominū. Claves regni
caelorum est potestas ligandi & soluendi;
sicut in ostio clauis aperit & claudit. Sicut
ei data potestas soluendi penitentia sol-
uere p̄ confessionē. claudere uero. impi-

ep̄etro

& non poenitentibus, Sciens dñs ih̄s que
 uentura erāt illi in passione & retulit pe-
 tro & petrus ait Absit a te dñe & dñs ad
 illū dixit uade post me. Significauit &
 ip̄s p̄ d̄r̄ ^{quod} crucifigendus eēt. uon sapisea
 que d̄sunt hoc de resurrectione sua dice-
 bat, Sed ecq; homines haec temporales
 uia, Abnegā se ip̄sū. qui uult xpm sequi.
 Idest contēpnat uoluntatē carnis; qui
 uoluerit animā suā saluā facere p̄d̄ il-
 lam. Hic anima p̄ uoluntate ponitur,
 qui amat p̄ p̄ce suoluntates. animā p̄det.
 qui p̄diderit animā suā. inueniā eam.
 Idest qui abnegat concupiscentias mundi.
 inueniā animā ^{suā} eius in regno di. Commo-
 datio^{ne} p̄ animā commendat qui corpus suum
 cruciat. ut animam nutriat
 Post dies autē s̄c̄, idest p̄ s̄c̄ta & a te mun ^{de m̄cho}
 di, Igit̄ in sep̄amo ^{quod} requies inter p̄ta-
 tus; Adsumpsit dñs ih̄s p̄ d̄r̄ū & iacobū

F
Et iohannem. & ducit illos in montem
excelsum. tabor. huc enim mira figuratio
fecit dñs ihs. quicq̄ petrum & iacobum
& iohannē intellegit tota ecclesia quæ
congregatio omnium gentium. mons ille ta-
bor quinter p̄tat̄ mons luminis. est para-
disus ubi gloriosus apper̄et dñs in regno
suo. Et splendent facies eius sicut sol. Idest ele-
cti fulgebunt sicut sol in conspectu eius. ⁊
Et alio sensu uestimenta eius alba sicut nix
est congregatio omnium populorum sicut
uestimenta. & multas pelles fiunt. Ita &
multitudine populi struit̄ ecclesia.
Audiamus quid subdit̄. Apparuit moyses
& helias cum eo. moyses est lex. helias sor-
do prophetarum. In alio sensu. moysi
& helias significant uentur̄. s̄ angel̄ & sc̄i
ob uicem xp̄i in cære cum uenerit iudi-
candi dies. In alio sensu xp̄s cum discipulis
figurat uetus testamentū cum nouo.

Illa uera congregatio illum sempiternum
 diem figurauit in quo ueniunt angeli quos
 significauit helices uir cecustus corpore &
 sca adq; angelica uita nutritus. ueniet
 & pphete ut patricerchocis quosm figura
 gestauit moyses. uenient & omnes gentes tye
 quos figurauerunt apostoli; & p uis sus
 ceptum ab oculis eorum. Illu est quod
 post iudicium ut poena pcepta non ua
 lebunt impii uidere xpm quia in tene
 briserunt. Et uox audita est dicente
 petro; Dne bonu est no hic esse si uis fa
 ciamus hic tria tabernacula. hoc est ha
 bitaculu trinitatis & consummatio trib;
 legis. uidens uero petrus claritate di qua
 lis uenturus est iudicare illi qui uenerat
 primum saluare & nesciens quid diceret;
 nisi faciamus hic tria tabernacula. hoc
 est consummatio triu legu. & ecclesia
 gaudeat cum eo que in trinitate suscepit

et dixit illis dñs ih̄s. nemo uidet uisionem.
donec filius hominis a mortuis resurgat;
In uisione uero illa. ne minē uiderunt.
nisi solum ih̄m. Idest ut non dubitarent
discipuli. cuius sermo illis dictum fuisse;
Sed firmi scirent. quod ipse esset xp̄s filius dei
qui cum patre fulgebat in caelis. & cum ap̄t̄
conuersabat in terris; n̄ sub thetra. Idest
ueteris testamenti; n̄ sub candida. Idest
p̄dicatio s̄c̄i euuangelii; quia quod obscu-
rum erat in ueteri. n̄ n̄ uel aperuit in nouo;
n̄ sub pluuialis. ost̄ p̄dicatio apostolorū.
qui faciebāt fructum penitentiæ p̄ ascen-
sionem xp̄i. **C**um uenisset dñs ih̄s.
ad tur̄ b̄cc̄. Idest cum descendisset. ad tur̄;
homo genib; prouolutus rogabat eum
dicit sana filiū meum quia lunaticus ē.
homo prouolutus est ordo p̄ph̄t̄arum
qui sperabunt xp̄m uidenturum & roga-
bunt. prosequacē. ecclesiā; filius eius

lunaticus

lunaticus. signū populū gentiū adoran
 tes idola, caecū & in ignem. id est incupidi
 tatē mundi; Crebro in ea quā id est in
 luxuriā. Falta est ista omnia. sed hec
 bent spū italem intellectum. Non dubitāt
 legentes ut cecidit quia hoc superfluum
 non est. quia quicquid fuit demoniacus iste
 talis fuit & mundus iste ante aduentum
 xp̄i. Quicquid fuerunt caeci. clodi. ut &
 ammortui. talis fuit & mundus iste. quic
 les leimus uisites & magna clia ut uirtu
 ter in uia clodam. aut mutū ut mortuū.
 talis facta esse credite uniuersomundo.
 hic buertis fidem sicut grauum sinapis. ^{de sinape}
 id est incorrupta & indiuisa, quic gra
 uum sinapis indiuisus est & ipse signū xp̄m
 ut aeternam uitā si dixeritis monti
 huic. transe hinc. & transiit. mons xp̄s
 est. transit de uide. ad gentes. & ceter
 per multitudinē in clia adq; supbie

mons diabolus est. Tollite & mittate in
mccre. Id est diabolum in pfundū. quia
potestas data est apostolis eradicare.
montē illū & uirittes eius quē dē demoniū.
Dragmccē census mundi. ucc de admccre. Id
est ad gentes. mitte amum id est uerbum
praedicationis. Piscem qui primus as
cenderit in cccmum. Id est corpus uelum &
gentib; In ore eius inuenies statera. Id est
confessionē fidei diuinitatis. Da eis p me
& te. Id est pro me fidem p te confessionē
& ceter. hoc tributū designat passionē
xpi. paruulus intrat in regnum caelorum
non etate paruulus sed mente pura. Unde
aptraxit. Stote paruuli in caelatae. Si quis
scandalizauerit unū de pusillis. Id est
iniuriam siue corporalē siue aduersiōnē
fidei. qui spernit eum. qui cadunt uer
bum dī. a mcximusq; ad minimum non
intrauit in regnū caelorum. Et qui

aeq. uulst

scandalizauerit suspendat^r mola asinaria
 ad collum eius & dimerget^r in profundum maris.
 Mola id est cura siue circuitus huius seculi de-
 signatur. In collo eius id est in labore huius
 seculi & dimergetur in mare id est in mali-
 tia seculi. Ovis qui errauit hoc est humecpū
 genus, pastor xp̄s est qui reliquid in mon-
 tib; non cegeta & noue oues. Id est in caelis re-
 linquit ordines angelorū archangelorū.
 cherubin & seraphin. & uenit in terris p̄ p̄t
 ut peccemouem. id est humecpū genus & imposu-
 it super humerum suū, Id est portat. do
 peccata hominum. Si peccauerit in te fr̄
 tuus corripe illum in te & ipsum solum.
 ut detectio peccati non sit & in properio
 fratris non nocet. & si non te audierit
 adibe unum ut duos. Deinde dic eccle.
 & si ecclesiae non audierit adibe unum ut
 duos. Deinde dic ecclesiae & si ecclesie non
 audierit. sita bificut & nichus. Id est generalis.

Hom̄

& publicanus qui publice peccat sed pec-
cato & operaeius; si duo consenserint de
omnib; que fiunt sup̄ terrā. fide. Idest ca-
ro & anima. Caro si consenserit anime
que peccata accipit. Ideo ad similitudinem est reg-
num caelorum homini regi qui uoluit tra-
tionem ponere cum seruis suis. Unus decē
mille talenta, decē milia talenta ē qui pec-
cat in dño; centū denarios ē qui peccat in
fratre suo. conserui qui renuntiant dño an-
gelis. Cum consummus s̄ & ih̄s sermones is-
tos. migravit in galileā. quod intellegit
in fine mundi de gentib; ad iudeos; Relin-
quid homo patrem & matrē & adiunxit
uxori. & erunt duo in carne una, Qui re-
linquid patrem Idest xp̄m in caelis uenit in
mundum sicut amentem relinquit illum. ut
non deseriteum, matrē. Idest synagoga;
adheret uxori. Idest ecclesiae, erunt
duo in carne una. Certe quia caput xp̄s

rege ho

embra corpus ecclesiae. Vxor decē det
 auro, Id est cū discesserit aliquid a xpō.
 coniungit se heresi, bonus est dī & celi cre
 tura boni est p eo quod habeo facta sūt.
 et quia uanitate carere non possunt. sōl
 bonus est dī. Unde dicitur. Uerum tamen
 uerua uanitas. omīs homo uiuens; &
 uanitas uanitatum dixit ecclesia tes.
 mī homo uanitas; & iterum. Ego dixi
 excessus mentis meae. omīs homo mendax
 proinde nemo bonus est nisi uerus dī qui ē
 aeternus & commutabilis.

Deduxit
 camelus
 dicitur

Difficile diues intrabit in regnū caeloz;
 et his dixit quis sub ccucertia possident diui
 tias mundi. ut uomodo foramen acus po
 test ^{esse} hierusalem p quā camelus honora
 ti intrare non possunt, Aliomodo fora
 men acus confessio fidei ut penitentia est
 Tercio modo passio xpī est, Foramen ca
 meli est populus iudeorū qui cū diuitiis

de patrefa

om.

de aegypto scierunt. Aliomodo res
res sum nauum. in regeneratione. Centu
plum accipit. id est quia uno uiro iusto
totus mundus subiectus est. & om̄ locus
diuitiarū est. Post resurrectionem
erunt nouissimi primi; primi fue
runt iudei. facti sunt nouissimi; populi gen
tium. facti sunt primi. sic de petro & latrone
sic de infante & sene.

Simile est regnum caelorum homini patre
familias. qui conduxit operarios in uine
am suam. pater familias xps̄ ē. primo
mane. initium mundi. Operari sunt culti
res m̄cndatorum di. uinea ecclesia m̄c̄
In uiculis testamenti. uinea lxx̄ ē siue sinax
goga. De nocte diurno. uita aeterna est.
prima hora est prima aetas. qui prima ho
ra uenit. est. abel. qui tertia hora uenit.
est noae. In foro. id est in mundo, qui sex
ta hora uenit. est abrahā, nona hora ue

nerunt moyses & dauid, circa undecim
 hora aut hora qui uenerunt u... ostendit
 populū gentium. Alio modo signif. ubi
 hanc infantia horater tia. adulescentia
 hora sexta iuuentus. nona senectus. uo
 decima uero significat de senectate; quia
 cūq; hora nominatē homo correptus in
 genuerit saluabit & accipit & deinceps
 sicut primi. Serofacto hoc est si
 nis mundi, Dns pcurator est dr pater
 curator est xps. qui murmurauerunt
 sunt iudei. more humane loquentis
 qui portauimus pondus diei & estus. Idē
 portantes legem et prophetas.
 Duo ceci signif. iudeos & gentes, Gericho im
 ptatur luna quod est defectio populū
 iustitia sedentes. hoc est in p̄sentē uitae
 iusticiam, Transire ihm. hoc est de in
 dum p̄ incarnationem, Turbes in p̄sentē
 tes. signif. cogitationes hominum In p̄sentē

Dom

devo

Dom

capitolo

reforationem. Transire humanitate signi

Quid ~~quid~~ dñs n̄t transiuit p̄ mun
dum. ~~quid~~ non stetit.

Cum ad p̄p̄inquecesset & hierusolimis. Id est cū
uenisset & immundū. b̄ & h̄phceze. inter p̄p̄
domus bucce ut maxille; mons oliu & i. m̄
mons. trium luminis. Id est refectio labori
consolatio doloris. Pottace ueriluminis;
castellō quod contra uos est. idē hierosoli
ma. qui contra legē euuangelicā repugna
bat. p̄ inde dicitur est castellō. contra
p̄er asinā ost̄ synagogā ligatā p̄ litteram le
gis. pullum asine. sign̄f̄ populum gentium
nouum. Sup̄ illum sedit dñs ih̄s. qui non
dum portauerat sarcinā. Soluite & c̄c̄
ducite eā ad me. hoc dixit p̄dicare illos ut
p̄gant poenitentia & conuertent̄ ad me
hoc est ^{signi} conuersationē omnium gentium; Dñs
his opus h̄c b̄ & hoc est fidei populum; Syon
interpretatur specula uite. filies syon est con

rogatio omnium fidelium. Strauerunt
 uestimenta sua. Id est abicerunt doctrinas
 ueteres ut acciperent nouam. Cederunt ra-
 mos de cerboribus. Id est adtraherent uerba
 de uetera scriptura sicut dicebant. bene-
 dictus qui uenit in nomine dñi rex isrl; &
 de sup̄ eum sedere fecerunt. Id est xp̄m in
 corda fidelium. In cluo sensu. Ramos scis-
 sos. signis scissam doctrinam gentium. turba p̄-
 cedente iudeos signis turba sequente sig-
 nificat gentes. Osanna ebraicae. interpt̄
 In latino saluifica siue saluum me fac. Osan-
 na in excelsis. saluum me fac qui es in excelsis.
 In cluo sensu sicut saluifica angelos. saluifica ge-
 nus humanum. Intrauit dñs ihs in tēplo
 Id est in ecclesia & eicit uendentes & ementes.
 hoc intellegit ep̄s qui accipiunt p̄pter ho-
 nores dandos premia. Ipsi uendunt sacra-
 tiones. p̄pter p̄mia ipsos ab hominibus dñs
 & fidis illis sicut scriptum est. Anathema
 dandi. anathema recipiendi. Cathedrae
 doctrina mensas nummulariorum. manda-
 talegis. columbas honores quos uendere
 uolunt. Pueros clamantes in tēplo signis
 sacerdotes psallentes in ecclesia. bēāna.

interpt̄ domus obedientis. ubi mansit ih̄s sig-
nific̄ xp̄m manere in corda oboedientium.
Uertens in ciuitatem. ostendit in prima
aduentum. uenisse ad iudeos quid sint
nisi fidei seorum. Habebat homo arbore
fici plantatā in uinea. quid est uinea nisi
populus iudeorum. quid cerbor fici nisi
synagoga. Juxta uia. id est iuxta litterā leḡy
Nihil inuenit in ea nisi folia tantum. Id est non
inuenit fidem. in iudeos. nisi sup̄stitutiones.
& doctrinas paternarum. Arefacta est
ficulnea. id est obanso corde iudeorum.
usq; in finem. Item de cerbor fici planta
ta in uinea. qui uineam suffocauit & fructū
non ferebat. ipsa iudeorum synagoga siḡf
quem prophete studentes adq; sterora
mittentes. Id est p̄dicationes. Dñs seruare
rogauerunt. et ait. si non fuerit fructum
abscidatur. Id est si conuersi non fuerint. sine
re demedio peribunt. tollite montē hunc
Id est xp̄m dei iudeis. mitte in mare. Id est
in corda credentium.

exordij filius Homo qui habebat duos filios. xp̄s est. Duo
filii iudei sunt & gentes. & aliter homo
d̄s est. Duo filii adam & xp̄s. & dixit illis.

Teoperare in uinea mea quis & duob; fecit
 uoluntate patris quid dixerit & non ibit aut
 qui non dixerit & ibit est populus iudeorum
 Quid dixerit non eo et fecit. est populus gentium p con
 fessionem fidei. & quid dixerit eo & non ibit. est
 populus iudeorum. **S**imile e regum cae *de patre fami*
 lorum hominum patri familiares qui planta
 uit uineam. **P**ater familiares dicitur. uinea
 sinagoga. sepel. custodia angelorum. tor
 cular. id est templum siue mcer tyrium. tur
 rem signi doctrina. **A**gricoles sunt doctores
 legis. **C**um autem tempus. fructui ad
 ppinquasset. id est aduentus xpi. serui
 missi sunt. id est pphete quem primum cede
 runt. est heremias. quem occiderunt.
 Est esaias. quem lapidauerunt. est naboth;
 & in nouo testamento. stephanus; **P**ouissime
 misit filium suum. id est xpm. uinea uero.
 est populus iudeorum. custodes. principes
 eorum; **A**lli occiderunt heredem. & eiecerunt
 & traiecerunt. id est xpm de iherusal. in mon
 te caluariae. Caluceria dicitur quia ibi de cal
 uabent homines. **B**ic uinea locauit aliis
 colonis. id est apti qui reddant ei fructum
 sempiternum. **L**apis scissus de monte *si ma de lapide*

nibus xp̄i sc̄sus est de iudeis sine c̄tu. De ma-
tre sine semine. De patre sine temp̄e. Factus
in caput anguli contra duos parietes. id est
nouum & uetus testamentum. Quia iudeos & gen-
tes, qui ceciderunt sup lapidem istum confrin-
guntur. Sicut gentes sup xp̄m de infidelitate
ad fidem; confringerunt supbia humilitate
Sup quem uero ceciderit lapis conteret eum.
Ostendit iudeos supstratosos. Simile est regnum caelo-
rum homini regi qui fecit nuptias filio suo. homo
rex d̄ est nuptias conpulatio xp̄i & eccl̄e. Sicut
eua & costae ad eam fabricatae sunt. sic & latere xp̄i re-
dempta est ecclesia & sicut & uirginē traxerunt
adam. Ita & xp̄i natus est & uirginē maria. misit
seruos suos. Id est patriarchas. Iterū misit alios
seruos. Id est prophetas. Prandium paratum est
scriptura sc̄a tauri occisi. Id sunt m̄ci tyres.
Abel. esaias. jeremias ut ceteri. Ab alia. id est
crassa ut saginosa. Abierunt in uillam. Id est
in cupiditate sc̄li. Alii in negotiatione. Id est
inmundum; sicut ap̄t̄s dicit. Nemo militans
d̄o. implicat se negotiis secularibus; ut place-
at ei cuius se probant. Reliqui uero tenuerunt
seruos suos. Id est imp̄um persecutiones. Aut
seruis suis. Id est captis. Nuptias paratae sunt.

regeth

hoc est corda credentium coniuncta xp̄o p̄ amo
 rem caritatis; qui non fuerunt digni iudei s̄
 te & d̄ctas uiarum. hoc est ad gentes, Congre
 gauerunt bonos & malos. Id est p̄sens ecclesia
 ubi boni & mali mixti sunt. Intrauit & ex ad dis
 cōbentes. Id est in iudiciū die ueni & uere
 conuentio populi et reddet unicuiq; secun
 dum opera sua. **H**omo non habens ues
 tem nuptialem, Id est bona opera ut possites
 se ad nuptias id est ad d̄ctera d̄i. et ipsi
 significant non habentes bonam conscien
 tiā fidem & caritatem. **Q**uest̄ cesaris. Id est
 censum mundi reddere mundo. **Q**uā
 di dō. hoc est anima, **M**ulier quae septem
 uiros habuit. est synagoga, **S**eptem uiri
 id est eb̄ta cum. **D**efuncta mulier. Id est
 l̄x defuncta. transiēdo de ueterē
 in nouū. in resurrectione cui uerit de sep
 tem. **A**si diceret quae l̄x erit post re
 surrectionē. **A**t illis ihs, **I**n resurrectione
 non nubunt sed s̄t sicut angeli d̄i in
 caelo. Id est post resurrectionē **L**egēs n̄
 s̄t nisi qui h̄c legem custodiunt. in eter
 num cum angelis sine fine gaudebunt
Sup cathedram moysi, Id est sup doctrinā ipsius. **D**efect̄

sedebunt scribe & pharisei, philacteria hoc
est decem uerba legis in cartola scripta por-
tabant pharisei in fronte. Illa tenent se
philacteria in orice sua. Id est in annabula pendentes
in ceris uestimentorum. ut ce dñi tu eos in
recordationem haberent. Inponunt in
Humeras suos. onera graua & importa-
bilia. De his dixit qui sedent in cathedras
seniorum. Id est episcopi ut sacerdotes et non possunt
tare non possunt nec soluere scripturas. nec
digito. Id est nec paruulo possunt scrutare
scripturas. nec p̄dicationem habent nec
operari. Hierusalem hierusalem gemmans
ost̄ affectum doloris. Sicut gallina con-
gregat pullos suos sub classibus & expandit
pennis. Ita & xpi expandit palmas in cru-
ce ut congregaret iudeos sub tegmine p̄-
tectionis sue. blandiendo congregat fili-
os suos. Sicut in cantico deuteronomii
asserit. extendit alas suas & cecidit super
eos & suscepit eos super scapulas suas.
Non me uidebitis donec dicatis benedic-
tus qui uenit in nomine dñi. Ost̄ quia
in secundo aduentu uidebit eum om̄s carnis
Et plangent super se om̄s qui punxerunt eum

ehierusal

Non relinquit hic lapis super lapidem. ^{dedi enim} ostendit
 onem iudeorum. Tunc scandalizabunt multi
 ostendit quia per multitudinem persecutiones. mul-
 ti negabunt christum; abhominacionem. Idest sta-
 tua ante christum posita in templo; dissolacio. Idem
 consummatio; qui sunt in iudea. Idest in confes-
 sione fidei. Fugient ad montes. idest ad doc-
 trina apostolorum; qui sunt in tecto. hoc est
 in contemplativa vita non descendat in domum
 Idest in activa vita; In agro idest in predicacione
 euangelii. Non tollat tunicam suam. Idest non
 revertat ad pristina conversationem. Ue pre-
 gnantibus & nutriendibus; idest ut concupiscenti-
 bus; resalientes ut ciceris; putrientibus; hoc est
 mala opera peccantibus; hieme hoc est per secu-
 tum; sabbato ostendit finem mundi. ubi fuerit cor-
 pus illuc congregabuntur aquile. corpus christi
 aquile anime sunt sanctorum. Alter in resurre-
 ctione unaqueque anima suum corpus pro-
 prium suscipiunt prolem euangelii predicatio-
 nem signis; luna ostendit ecclesiam; stelle
 minores sancti predicatorum; iustitiae caelorum
 hoc est ordo ut a gemine angelorum appere-
 bit signum in caelo hoc est crux christi a cuius splen-
 dore fuscabitur mundus; perturbabitur.

fico

angelorum. Arborfici est gentes non credentes
 Ramuseius tener ost conuersationem
 iudeorum in futuro. Sicut ait ap[osto]l[us], Cum ple
 nitudo gentium subintrauerit. Tunc com[er]is
 rah[us] saluus fiet. Erunt duo in cegro id est in
 p[re]dicatione euangelii siue in operatione
 unus adsument[ur] qui conplet p[re]dicationem in op[er]e.
 Lupus relinquitur cui uidet ab opere iusti
 tiae. mola hoc e[st] mundum. Duemolentes sig
 nificat ecclesiam catholicam & hereticorum.
 Duo in lecto. Id est corpus & anima. & aliter.
 Idem inquit es monachas ut penitentis ost & in
 desimiliter electa & rep[ro]bi.

uirginib[us]

Simile est regnum caelorum decem uirginib[us]
 haec pass per totum mundum ponitur & p[er] mascul
 los & feminas. Pass eccl[esi]e catholice hypo
 crisis inuidit. Accipientes lampadas suas sig
 nificat castigata quae si pignem corpora sua
 munda & purgata recipiunt in aeternum.
 Uirgines sunt eo quod xpm non negauerunt.
 Et quinq[ue] corporis sensus immaculate custo
 dierunt. uirgines corpore. uirgines ani
 me. quinq[ue] prudentes s[un]t eo quod opera
 suae pregnacelestia laborauerunt. Quinq[ue]
 stultes s[un]t quide quinq[ue] corporis sensu nec cupu

seruauerunt in dō. Sed propter retributionem
 seculi in laudes hominum ^{ueritate} gesserunt, Et quia
 semper querunt testimonium hominum
 cum sint castae corpore & mente polluta; Dor
 mittere enim ante somno. languescere est ante

Dormire. in morte quiescere. in media nocte id
 est in heremo huius mundi siue in securitate
 negligentiae. Clamor factus est. Id est quia scrip
 tura semper clamat quia xps uenturus est, Exite
 obuiam ei. Id est pro peccate corda ad rationem
 reddendam, & quia in die illa omnes anime iustorum
 uolabunt

in caere obui
 am xpo & sic semper cum dno erunt & cum uocat
 fideles ad regnum. Fatuae &cluduntur fo
 ras et querunt oleum. occidicant & uos ui
 detis operantia quaeclia sunt. Et dicunt dno
 dne aperite. et dno dicit nescio uos. Id est nescio
 cio opera uestra bona.

Sicut homo peregre proficiscens uocauit seruos ^{de x. caler}
 suos, homo xps est. peregre proficiscens est de mun
 do ad patrem, uocauit seruos suos. Id est doc
 tores. Dedit illis bonas suas. Id est doctrinae euan
 gelicae. quinq; talenta. id est quinq; corporis sen
 su. uisus. auditus. odoratus. gustus. tactus. qd
 pro consuetudinem solebat mouere ad causas

transitorias conuertat ad eternas. Sicut
dicitur iudicium est. Auerte oculos meos ne uide
ant uanitate & decedat a te, Custodia aurem tuam
ne excidias uerba blasphemiae ut de trahen
tes. De odoratu dicit, bonus odor sumus dō in
his qui pereunt. & in his qui salui fiunt, De gustu
dicitur, nolite maledicere sed magis
benedicere. qui communitur blasphemiae.
communi cōp̄dicatione & confessione. De
tactu dicitur, qui furabat̄ iocum non furatur
sed magis labor & manib; ut habeat unde
tribuat indigentib; ideo fiunt decē talenta.
Duota talenta id est intellectus & operatio &
Saliter duotestamenta Idest uetus & nouum;
Qui habet & haec & implēt & exemplis & uerbis docet.
saluat sem & ipsum & ceteros. Ideo si instruit
hominem in eodem intellectu & in eadem ope
ratione. Ideo germinantur unū talentum
ost̄ intellectum absconditum in terra, Idest q̄
dicationē euuangelii p̄pter terrenas lucras
docet ut is qui nec uerbis p̄dicat nec exemplis
docet huiusmodi sapientia nihil est; post
multum uero temporis. Idest in fine mundi
uenit dñs seruorum illorum. Vicit ubi non
seminauit, ost̄ fidem gentiū ubi non fuit p̄di

catio doctorū; Tollite talem & date ei qui ha
 b&decem. Idest ipsum intellectū quocumce la
 ut sub terra. Idest sub cupiditate tollere eū
 ex parte a sensu suo & de terra uiuentiū. Date
 ei qui hab&decem. hoc est qui germinauit in bo
 no opere. Quinq; sensūs; sicut a. ita p̄t̄s. ipsi sibi
 sunt l& qui ostendunt opus legis in cordib; suis;
 qui hab&decem. ostendit qui hab&fidē
 & caritatem et operatio. ^{dabit̄ enim intellectus} ipsa fides moriet̄
 meo. **maiestate** hoc est potestate & huius po
 puli iudeorum significat. Oues uiri popu
 los gentium siue dicentes. d&strum. hoc ē
 p̄perum siue rectū; Sinistrum uero aduer
 sum siue poenale quia apud d̄m nihil ē sinis
 trum; Cum uenit s& h̄s in b& h̄c n̄a hoc int̄ ^{de passionē}
 p̄tatur in domum oboedientiae. hic dom̄s.
 p̄ mundo ponit̄. Leprosus totū genus hominū
 significat. mulier. Idest futura ecclesia. Ala
 bastrum. dicit̄ ampulla ut uccs. unguentum
 mixtio pigmentorum. Pistacimortario mar
 moreo. sed alabastrū signif̄ corpus homi
 nū. ut b& b&smum; Caput xpi d̄s pater est;
 Recumbens. Idest sup̄ ecclesiā pauperesse
 ph&beas uobiscum. Et de illi sp̄uipert̄ dix̄.
 quis p̄tals indigent doctrinā siue q̄cibā

+ q̄ aut
 no h̄ habet
 ip̄ q̄ h̄
 b& cōffete
 tur ab eq̄
 q̄ h̄ habet
 fidem d̄m
 in b&cca
 ritate
 & opera
 tione

corporal. ⁊ indigent. nec ut non semp. Idē
corporaliter secundum carnē, Joseph uindi-
tus est cō fratrib; Ihs a discipulo, Joseph missus
est in puteum; Ihs missus est ad infernum;
Joseph uinditus est in egyptum xx argenteis ut
saturaret famem corporis; Xp̄s uinditus est
xxx argenteis p̄ peccata hominū & p̄ fame fi-
dei. Sicut scriptum est in hieremia p̄pheta
Suspendunt mercedem meā xxx argenteos
quos cōdē p̄ciatus sum ab eis. Et exinde que-
rebat oportunitatē id est tempus congruū.
Per aliam sinceritatem mentis ost. Bibi illū
nobiscum in regno patris mei. uobcū id est
in membris suis. In regno. Id est in ecter p̄ci-
am pastore. Id est xp̄m; disprent̄ oues Idē
ap̄or. p̄cedam uos in galileam. Signif̄ relic-
tos iudeos. cecidit cecidit gentes. Transseat a me
calix iste. Idē p̄cessio. Dixit hoc p̄ parte car-
nis. Quia non pater & ur̄ agentes sua. Gladium
uerbum diuinum est. si ues p̄s̄es; Amputata
auricula. Id est computatū auditū iudeorū
inmunditiā & ore iudeorum accepto ut nra
inmunditiā purgaret. Flagella sustinuit
ut nos de flagellis peccatorū liberaret.
Sicut cecidit & tendit p̄calmas in ligno uite.

Et iudei & tenderunt palmis in xpm.
 proinde xpi & tendit palmis in lignum cru-
 cis. per cantum galli ostendit respectationem
 p̄r̄ sc̄i, Recordatus p̄ & rus. media nox. Jo est
 resensuita. Joseph traditus est in unculis. sal-
 uator uinctos. ductus ē a iudeis. ut in rorum uin-
 ula peccatorum solueret. Isaac portans sibi
 lignum ad mortē. Galuator portauit sibi
 rucem ad p̄cessionē. Isaac aries liberat. sal-
 uatorē. latro puocat. Abraham in monte of-
 ferit filium. D̄r pater in monte golgotha offe-
 re xpm, Illi uox datur ne filium occidat, xpi
 ut de inferno mortuos reducat. abrahcē fi-
 dem seruanda. filium obtulit. D̄r mundi latue
 filium ponit. abrahcē post fidem. accepit gra-
 uam. xpi post mortem. de inferno accepit p̄dā
 D̄r t̄o de xp̄o non licet mittere in cor bccnan,
 cor bona dicit ebraice. grece dicit gazophila-
 tiō. suedi ut t̄ae. latine dicit diuitiarum
 custodia. Per effusionem sc̄i sanguinis. redemp-
 tu. Et genus humanum. per p̄tium sc̄i sanguinis.
 emptus est. azer in sepulturā peregrinorum.
 ductus est in desertō. latro ductus est in inferno.
 Aliter immolatu ostendit xpm p̄ peccatis ho-
 minum. & uerunt iudei tunica. iudei & u-
 erunt

xpm ostendit spoliatum xpm a fide iudeorum.
Indutum clamide coccinea ostendit effusionem san-
guinis ipsius siue in certum. Exeruit
eum clamide coccinea & induerit eum uestim-
tis suis. signum in finem mundi conuersionem iudeo-
rum, milites qui diuiserunt uestimenta eius te-
nent figuram euangelistarum qui diuiserunt in-
ter se doctrinam xpi. Per quat tuor peccates
mundi in hęcisionem uultu ostendit hęcisionem
regni iudeorum siue ad fidem xpi. Ex scissure
uelum ostendit hęcisionem legis & reuelationem
spiritus sancti. Tertio modo ex scissure uelum ostendit
quod per resurrectionem xpi ex scissure caeli generi
humano, sicut sacerdos semel introiit in sancta-
rium, ita xps semel cum corpore uictor ab
inferis ascendit ad caelos & introiit in sancta-
rium. quod est regnum ipsius solus qui sedet
ad dexteram patris. Terramota ostendit gratiam
commotam de iudeis ad gentes. Petrescissure
signum dura corda iudeorum scissa de fide.
monumenta apta ostendit corda gentium ad fidem.
per sindonem mundam gratiam baptismatorum siue
moralisationem ecclesie signum. monumentum
ostendit ecclesiam & gentes; nouo scisso impetra. id est
quia non fuit predicatum uerbum di gentibus, & scissure

monumento impetra hoc est & scilicet duritia
 gentilitatis ecclesiae, lapidem reuolutum ab
 ostio monumenti. ost duritiam cordis iudeorum
 remota, uesperesabbata, id est finem mundi
 primasabbata id est resurrexio. Reuolutum
 lapide signum duritiam iudeorum conuersa
 infuturo ad fidem, p fulgorem. ost terro
 rem, per candorem uestimenti. ost consola
 tionem resurrectionis. In galilee in monte
 eum uidebitis. ost de populo iudeorum ^{conuersis} ad gen
 te.

**Explicit Expositio scilicet secundum
 Inop secundum Marcum.**

Ber peccaliticum totum genus humanum
 signum. Quin lecto a quattuor postec
 batur, per lectum corpus designat,
 Quattuor portantes. ost quattuor elemen
 ta mundi. ut quattuor ordines euangelis
 tatorum. Siue quattuor uirtutes anime
 Id est fortitudo. iusticia. prudentia. tem
 perantia, Fortitudo est pugnare contra
 uitia. iusticia uiligeredim & toto corde
 & conima. & mente & uirtute & proximum tu
 um sicut te ipsum, prudentia puidere
 futura. temperantia est in omnire impo
 nere motum, nuda uerum tectum. de

storię legis patefacientes submisert² gra
batur ost. mutata litterę legis manifes
tum sensum euangelii; p̄cepit eis ut in nauem
la sibi deseruirent, hoc est in ecclesia p̄dicare.

aspice

Ascendit in montem. significata ascensione illius
cum carne in caelum. Toncens xp̄s est. filius
nitri. aptist. pubes p̄phete. pluuia uero p̄
dicatio diuinae. homo qui seminauit. est doc
tor; Semen quod seminauit. est uerbum diu
inum; In terra. id est in corda hominum; Dor
mientem. id est nescientē; p̄ noctem. aduer
sitas siue ignorātia intellegit. per diem ue
ro. prosperitas siue scientia cost. p̄zermen con
punctionem cordis desig. per bccm fidem
operum ost; p̄spicam intellegit p̄fectio
operationis. plenu fructum inspiciat con
summatio operum; per falcem am
putatio p̄sentis uite. & consummatio sci
signif. In illa die tota curta p̄sens intellegit.

de uento

Sero facto. ost. uespere mundi. Dimittens
turba iudeorum abit in nauē; id est
in ecclesia & gentib; Alina ueserant
cum illo. id est quęsi diuersas ecclesie
hereacorum; per ycella uenti. intell
p̄secutiones infidelium contra fideles;

41
luctos mittebat ut impleretur nauis sig
persecutiones anti cristi seuis sima sicut
de abnegatio ueniat multas sed dilec
tudo perseverant infide xpi. Dormire
xpm in puppi ostendit batone fidelium ut lecto
m. In persecutione secit ante eum, post inuo
ant eum inceditorum sibi, facta est tran
quillitas in ceteris & hoc post persecutione
anti cristi & post resurrectionem, homo ha *desperantia*
bens spm inmundum est totum genus. Cate
chis disruptas ostendit gentes praecurrican
tes legem naturae suae siue doctrina philo
sophorum, Similiter & iudei disruptas
litteram legis siue prophetiam. Concidit sela
pidibus ostendit populos gentium adorantes la
pides, misit ad hunc bimos discipulos ad pre
dicandum, ostendit duo testamentum ut ecclesiam
utiq; predicantur, Similiter & quia cari
tas in minus duobus non consistit, per uir
gam consolatio siue disciplinae intelligit
et speculum ait, quid uultis in uirga ueniam ad
uos. An in spiritu in ceteris & uoluntatis & consolatio
nis, Calciam sandalium per tribus causis, pue
nemus serpentes per spinas & per frigore, cal
citas pedibus ostendit doctrina euangeli
um propter spinas Idest propter lizationem diuitiarum.

uel sollicitudinem scilicet, propter frigiditatem
id est tepiditatem ut per uicem fidem, propter
serpentem id est propter doctrinam hereticorum
ponduccibus tunicis. id est non duplicem ut dubiam
mentem, iterum non dubitem inter fidem &
infidelitatem. Alter non duplicem fiduciam in
nouo testamento aut in uicem sed sit fides fir-
ma in solo deo, Similiter non sicut similes
quod quod dicunt non faciunt & quod exterius
uidentur deo operatores esse intus ab hominibus
laudes querunt non ita faciunt.
Herodes tenet figuram diaboli. per cenam quam
non subsequitur pro consummatione diaboli intel-
litur. Qui ueniente in christo consummationem suam
uidebit, hora uicem preterit, id est littera legis
iam preterit, Unde ait. Transierunt uetera
& ecce facta sunt noua, id est transiit quod dicitur
ualiter dicitur & renouando facta sunt noua,
per centenos. intellegit perfectus numerus
per quinque genas: intellegit remissio pecca-
torum, Serpentes sunt fines mundi. Calca-
uit ihesus am certitudinem scilicet discipuli erant in ma-
ne, uoluit preterire. id est temptanda illos.
ut cum se uideret homo quomatus in persecutio-
ne inuocet deum & ipsi prope est sicut illis fuit
Genesis interpretat porta apta ingressus.

indomum. hoc est immundum; nemini uoluit
 esse. De Capolim ostenduntur decem ciuitates. signum decapoli
 decem uerba legis praecepta; Surdum &
 mutum. ostenduntur totum genus humanum. Surdum
 erat quia non audiebat mandata dei peccata
 creuebat. ut ait propheta, Audiam quid
 loquat in me dominus, mutum quia confessionem
 laudis dei reddere non ualebat. & confessionem
 fidei non habebat ut ait, Confitebor tibi
 domine in toto corde meo, educe te eum ostendit
 in remotum locum. quia in secreto cognos-
 cit omnis homo caecitatem peccatorum su-
 orum, & aliter, Eduxit eum de turba pec-
 catorum suorum, misit digitos in curiculas.
 hoc est misit spiritum sanctum in corde suo. Expu-
 enstetigit lingua eius. Id est adaperuit os
 eius in confessione fidei, Suspiciens in cae-
 lum. ostendit ut omnes laudes dei referant, Inge-
 muit. Id est in gemitu. hoc est peccatus generis
 humani. que in mundo imminebat. Aliter
 ut exemplum nobis ostenderet & quocumque
 tu & supplicatione rogemus dominum, Quidam
 de longe uenerunt, signum gentes; Unum panem
 secum in uacuam deculerunt, Id est christum, dis-
 censio christi de morte. hoc est discensio eius de
 caelis, Scribae conquirentes cum discipulis.

Hic discipuli tenent figuram ordinis propheta-
rum ut patriciorum. Turbe inquiren-
tes ab eis aduentum xpi ostenduntur
a prophetis ut patriciorum. Conquirebant
salutem eius hoc salutem per humilitatem
intelligit, homo qui dedit filium suum.
tenet figuram ordinis prophetarum & patriar-
chiarum. Filius eius totum genus humanum
significat. Per sumam superbia intelligitur, per
dormientiam denotat iracundiam significat. Per
aceres aures denotat desiderium. Discipuli non
potuerunt curare. Hic discipuli figuram tenent
patriarcharum ut prophetarum. Certe neque
patriarche neque prophete potuerunt genus
humane ^{saluare} nisi ueniens xpi suo sanguine rede-
misset. ut ait propheta. Frater non redemit
redemptio homo. Frater. id est moyses redemere
non potuit per legem populum. Redemit xpi
qui est deus & homo a primicia adate generis hu-
mani. Dixit pater in feceris credo adiuua in
credulitatem meam. Intellegis hoc dixit si
deest fides tuca. Augemultum. Discerpen-
seu significat quia quando se uidit dicbulus erasuru
de terra in finem mundi. Tunc plus seuit & dicit
illi potest ut faciat quicquid uult pro elec-
tos dei si uede uno quoque homine. cum se uidit

humilitate filio

per confessionem & penitentiam expellit, tunc
 contra illos plus suscitatur uita & crudelissimas
 impugnationes. & maxime seuitus factus ut ut
 mostuus. hic exemplum ostendit, Purzatum ho
 minem id est per confessionem fidei & penitentiam
 moralificat semetipsum ut ait aplos, mora
 lificate membra que sunt super terram, hic uidetur
 duo miracula fecisse ihum, Ademoneo curauit.
 & quicquid mortuum suscitauit, Suscitauit gens
 humectum de morte peccatorum. & libera
 uit eum de demonio seruitutis, per molam circums
 scitid designatur, per sinam mundicie peccato
 rum emergere in mare id est humilicre se
 in seculo per penitentiam ut perire in proprio pec
 cato, quicquid melius est per seculo solum poe
 na sustinere quicquid melius a regno dicitur &
 per uermes intellegitur uerda ut sera pe
 nitentia; semp commedit illum in pena ^{+ id est conscientia sua}
 quicquid hoc quicquid in spatium habuit non <sup>comede
dit il
lum in pe
na;</sup>
 emendauit poculum conscientia cordis
 intellegitur. Omnis enim igne saliet, per ignem
 accensionem spiritus sancti intellegitur, Conditur quod
 dicitur quicquid in ^{part} conuersione operit sine sale. Ita & om
 nis homo sine scientia dei. Fatui habetis sal
 in uobis. id est habetis sapientiam dei in uobis
 quicumque per aertas credentes in oratione fia

demola

ut, quomodo sic dicitur paulus dicit.
Terrori cui dicitur p̄ stimulo. & non recessit
a me. dicitur ab alio p̄ ut temptare iob. & p̄
misit ei. ut temptaret. paulus non est q̄ cau
ditus ut ipsum stimulum coronaretur. di
ab alio & cecidit ut est similiter. ut p̄ eius tēp
tationes iob coronaretur. p̄ inde ait ap̄t̄
Nescimus quid oremus. nisi sp̄s qui inter pel
lat p̄ n̄b̄ gemitib; inerrabilib; monstradi
ctur ad monstrando. quod cū quid signū
monstrat. ostendat ad ostendendū & dicitur
postendū p̄ dicitur. Quod porro dicitur idē
futura praedicant. p̄ modie azymo
rum. quē est ante sabbatū. id est dies iouis.
Azima sinceritas facta ē ecclesia. transi
tus trib; modis dicitur. id est de mundo
ad pacem dei uideis. ad gentes. & de
infidelitate ad fidem de morte uideitā
homolaguenā a quena a que bcciolans.
tenit figuram c̄ postolorum. siue successo
rē. ac bccibuzatorum p̄ quos bccibuzum
efficitur. Lagena aq; signū bccibuzum
uitas. dñs domus. xp̄s est. Domus eccl̄ae
pascham manducare cū discipulis ostendit se pas
surum. cum discipulis a iudeis. Aliter man
ducat in membris suis. que est ecclesia.

epassione

Der cenaculum. altiore mita intellegit
 der stratum magnum. amplitudo ecte
 ost, Agnum inmaculatum. in egypto. ost
 xpm inmo latum. In nouo testamento.
 misterium. corpus. & sanguinis quodue
 us sacrificium. iudeorum recessit. hoc e
 sanguinis hircorum et curorum. Hec m
 nrm sacrificium quod nouu dicit. Jam t
 pore melchisedech. oblatum est reuer ten
 te abrahc m decede. pro quid singillat
 interrogabat ostendit ut nullus confidat
 in conscientia succm.

Viduliscens relictos. in done fuit iudus ab eis.
Signif relictam celta iudeorum pudus
 fuit. signif quod cepti iudi a sup stioni bis.
 iudeorum ut ad iue rtao nib; illorum. ce
 bierunt ad gentes. Calefaciebat se p & rus
 ad ignem signif tepiditate apostolorum ut ne
 gationem succm adq; infidelitate iudeorum.
 Et uidebitis filium hominis sedente ad dex
 tris uirtutis. hictouu p parte ponitur.
 qui ce uidit illu. stephenus uidit illu & sau
 lus. in uia quendo pstratus e. uiderunt
 illum & celi sciplures. pilatus inter pta
 tur os mecliatoris. qui format non format
 Sic & persecutores formant animas iustoz.

ad regnum caelorum. sed ipsi informes
a gratia dei remanent. Spineam coronam
in se suscepit dominus ut spinas peccatorum
nostri ablueret. Unde dicitur. Unde dicitur est. Ipsi
pilos & tribulos germinantur tibi. Tertia
hora dicit quod crucifixus est ihesus hoc est
eadem hora iudicatus ut ut crucifigeretur.
Nam in sexta hora christus eleuatus est
in cruce. pro quid dicit. Domineus domineus ut
quid me dereliquisti. ostendit hoc dixisse pro par
te carnis. Nam secundum diuinitatem
non reliquit quicquid esset potestas.
Reliquit carnem filii ad orationem passionem
ut proprium filium. nos adoptatos filios plu
rimos habere. Sicut spongia cauernas
plenas habebat aceto. Ita & iudei pleni
erant superstitiis & carnis doctrinas
in se habentes. Joseph ab crimina tenet
figuram primitiue ecclesie & genibus
mercatum sine sindonem; per primum sindo
nis intellegitur confessio fidei. per sin
donem mortificationem ecclesie siue gratiam
habebat a zatorum. In uoluntate corpus ihesu
sindonem nouum hoc est circumdatum ihesu
fidem ecclesie et renouationem. regene
rationis. per monumentum & sindonem.

intellegit altare in quo corpus xpi ponit ;
 alter intellegit ecclesia & geratib; que rece-
 pit xpm in cordib; suis. siue mceducan-
 do corpus illius & sumenda sanguinem
 eius & aliter. p & xpi est. monumentu
 factum in pra. intellegit ecclesia edificata
 & delata xpi; & uolutum lapide ab hos-
 ad monumenta. ost absconso xpo in lege &
 pph&is; reuolutum lapide. ost apta storia
 legis. xpo reuelato in nouo testamento;
 icc tunc g'tus mulierib; ihm quertaspone
 hic ostendit non esse apud iudeos sed est apud
 gentes; ^{dicite} ite discipulis eius & p & ro eo quod
 p & rum nominat p negatione ut non dis-
 perar&ur; & aliter ppter principatu
 apostolatu. maria illa de qua eiecit xpi
 septem demonia. intellegit tota uita il-
 lius inquinata que p septem dies uoluit;
 & predicare euuangelium omni creature; id
 omni omine qui habet pccate cum omni
 creatura. cum angelis intellegere ut dis-
 cerne re. cum uimentis uidere & sentire.
 cum arborib; uiuere; lignu uiuit & uiri-
 ditate & homo p uentute; cum lepidi-
 b; ee. quia st lapides sunt & homines cre-
 dentes.

Do m
 de pascha

descensa

Significat haec sequentia demonia eicient. siue
spiritualiter. siue corporaliter. linguis nris.
loquentur. siue diuersis linguis siue noua
lingua p̄dicatio sciē euangelii. Serpentes
tollent. siue de ueneno serpentino. siue de
doctrina hereticorum; & si mostiferō bibe-
rent non eos procebit aut doctrinā heret-
icorum aut uenenum mosticem. Super
oculos manus inponent. siue corporis. siue ani-
me. bene habebunt. filiaesyon. Id est plebs
ecclesiae. Quid est quod nato dño apper-
uerunt angeli. sed non legitur quod in albis uesti-
tib; apperuerunt. De ascensione autē
dr̄ in caelis; a postolorū. uidentib; illis ele-
uatus est & in ubi suscepit eum a oculis eorū.
Cumque intuerent in caelis eunte illū. ecce
steterunt duo uiri in albis uestib;. In uesti-
tib; autē albis gaudium & solēntas mentis
ostē. Quid est autem quod nato dño non albis
uestib; apperuerunt angeli. Id est myste-
rium istud quod in cōsciente dñe uidebat. di-
uinitas humiliata. Ascendente uero dño humi-
litas ē exaltata. Albe enim uestire & exaltationem
magis ē quā humilitate. In cōsumptione
eius. angeli in albis uestib; uiderē debuerunt.
Quia qui in cōtuitate succm apperuerunt dr̄

humilis. In censionē ostensus ē homo sub
 limis. Sed querendum n̄ est; Cur xp̄s p̄ta ^{de lingua ignea}
 n̄ & filio c̄o aeternus in igne in apparuit **Do. n̄.**
 quere in igne siue & linguis. Cur aliquando
 in columba aliquando uero in igne monstra
 tur; Cur sup̄ uirgentium filium d̄i apparu
 it in columba specie & sup̄ discipulos in igne
 ides quia nec sup̄ filium in igne nec sup̄ discipulos
 in columba sed se peccatam id est ut cognosce
 ret ioh̄annēs quia ipse sit d̄s & homo. Fili
 us d̄i altissimi sup̄ quem sp̄s corporaliter ut
 ut colubae species aduenit & pro hoc sup̄
 discipulos in igne specie ut sciant om̄s quia
 d̄s incorporeus ad quem inuisibilis ignis est.
 qui continet om̄a; ad testante paulo & di
 cente. Dñs n̄r ignis consumens est.
 Tenim ignis dicitur quia p̄ hunc peccatorum
 rubigo consumitur. De hoc ueritas dicit
 gnem uerum mittere sup̄ terrā quid uolom
 si ut cerdeat. Terra enim uocata est ecp̄ in
 fumes cogitationes congerent am̄cliz
 nis spiritib; conculcant. Sed igne dñs in
 terra cum afflatus sc̄i sp̄s c̄ernalium
 corda & cerdit. cum carnis uolupta
 tis frigore relinquit. Concupiscentia sc̄i
 & incendit ad amorem d̄i. Bene ergo in igne

apparuit sp̄s quia omne corde quod re-
pletur & cutit frigorem et hoc in dese-
rio sue deterrētatis accendit, In igneis
autem linguis cum uerbo, uerbum quip-
pe patris filius est quia uerus est sp̄s & uer-
bi substantia, Item monstrat in lingua ut
certe quae in lingua p̄cedit uerbum, In lin-
guis apparuit sp̄s quia sc̄o sp̄u tangit d̄ uer-
bum non ualeat quia sc̄i sp̄s linguam habet
uel certe in linguis igneis apparuit sp̄s.
Quia om̄s quos repleuerit ardentes pariter
& eloquentes facit, Linguae igneae doctores
habent quicum d̄o amendo p̄dicant cor-
da audientium inflammāt, De istos d̄
scriptum est in iob. sp̄s eius ornecunt caelos.
Ornamenta enim caelorum s̄t uirtutes p̄-
dicantium. quae uelut & ornamenta pau-
lus enumerat dicit Aludat̄ p̄ sp̄m uerbo
sapientiae secundum eundem sp̄m, Ali-
fides in eo d̄ sp̄u. Alii gratia san-
ctum. Alii prophetia. Alii discretio sp̄um.
Alii generā linguarum. Alii interpretatio
sermonum, haec om̄a operat̄ unus c̄d̄ q̄
idem s̄t diuidens singulis sp̄u uult.
Quod ergo sunt bona p̄dicantiū tot sunt
ornecmenta caelorum hinc scriptū est

in psalmo. uerbo dñi caelificatus est, uerbu
 dñi filius est patris. sede osdem caelos uide
 licet & scriptis dicit. & unita simul trinitas.
 ostendit operata est repente de sc̄i sp̄u diui
 nitate adque ungitur. Sp̄u oris eius om
 nes uirtutes eorum; Caelorum igitur uirtu
 tes de sp̄u sc̄o sublatae sunt. quia uirtuti huius
 potestatis; contra me non presumeret nisi
 eos sc̄i sp̄s fortitudo solidasset & quid est qd
 moerens ait. sedit ad dextris dī, & stepha
 nus ait. uideo caelos a peccator & filium ho
 minis stantē ad dextris dī, quid est quod
 marcus sedentē uidit stephanus stan
 tē. quic sedere igitur redemptor n̄ ad
 sumptus in caelo & hunc om̄a iudicat &
 ad dextrum omniū iudicauerit, hunc
 post adsumptionē moerens sedere discre
 uit. quic post adsumptionis sue ḡt̄ iudicē
 in finem iudicatur, stephanus uero in labore
 cestaminis. positus. stantē uidit quem ad
 uitorem habuit. quia ut iste in terra pse
 cutorū infidelitatem uinceret & pillam de
 caelo illius gratia purgauerit, uidit dñs cu
 iusignis est in syon & caminus est in hieru
 salem. plus est autem caminus eē quam ignis
 nē, quia ignis eē & paruus potest fascior

N

21

flammas succendi, Syon uero speculatio
 hierusalem autem uisio pacis dicitur, Pacem
 uero nram hinc interim speculamur, ut illis
 postmodum plene uideamus, & amore er-
 go dñi syon ignis est, hierusalem ^{conspicitur} quia
 hic amor isrl. flammis est. Aliquatenus ubi
 de illo aliquid contemplantur, sed ibi plene ar-
 debimus, ubi plene uidemus, quod amamus.
 Dissoluit dñs linguam maris egypta scientia
 doctryna secularis est, beatus autem mare
 egypto dicit ^{in p. x. d. 1. 1.} qui peccata obscuritate fuscob.
 Lingua ergo maris egypta dñi dissoluta quia
 huius mundi falsa sapientia per carnem seos
 tendenda destruxit.

om

Qui non diligunt me sermones meos non seruiat
 & sermonem quem audivistis non est meus
 sed dei qui misit me patris, Scitis frs jmi
 qui ciper est qui legitur unigenitus filius uer-
 bum patris est, Et adeo sermo quod loquor
 non est filii sed patris, haec loquitur sum
 ubi apud uos mecum quando non manent
 apud eos qui cense surum caelum pmitat
 dicit, ecce enim uobis cum sum omnibus diebus
 usque ad consummationem seculi, Sed uer-
 bum in eternum manet & recedit, ne-
 cedit corpore manet diuinitate apud

os. Ergo tunc mansisse prohibet quia qui
 nuntabilem potestatem semp̄ ^{ten} perat cor
 porali uisione recedebat. In regno
 in libro cognoscimus quod helices sit rap
 us in caelo. Sed alium est caelum aereum
 diuina & heru. Caelum est eum aereum
 terra proxima unde aues caeli dici ^{et} m̄.
 uia eec̄s uolucere in cec̄e uidimus. In cae
 lum aedhereu helices subleuatus est. ut
 in terra quaedam terra regione repen
 teduceretur. ubi in m̄cc̄gna iam carna
 sp̄u quiete uiueret. quousq; finem mundi
 edeat. & mortis debitum soluat. Ille equi
 nostem distulit non euasit. Redemptor
 autem n̄ qui non distulit super aucte
 ed resurgendo consup̄sit & resurrectionis
 ḡtesue ostendenda declarauit. Notandum
 quoque est quod helices in currum ascendisse ele
 gitur. ut uidelicet apte monstrar̄tur.
 quia homo purus adiutoriam agebat alie
 nam. per angelos quippe illa facta & os
 tensa sunt ad iumentum. Et quia nec ad caelum
 quidem hereu p̄scendere poterat que
 nature sue infirmitas grauebat. Redep
 tor autem n̄ cum ^{non} currum non angelis suble
 uatur legitur. quia hic que fecerat om̄a

nimirū sup̄ omnia sua uisū ferebatur,
Illuc enim reuertebatur ubi erat & inderede-
bat ubi remeenebat. quip̄ humilitatem as-
cender̄ & in caelum. per humilitatē suam
& terram pariter continebat & caelum.
Sicut autē ioseph. ut dicitur est a fratrib;
ut n. ditionem redemptoris figurant
Sicut enoch translatus ad caelum. ac re-
um & helices subleuctus Ascensione do-
minicā designauit. De descensione ergo
dn̄s p̄nuntios & testes habuit. Unū cente
legem & alterum sublege, ut quando
quendo que uenerit ipse que ueraciter
caelos penetrare potuisset, Unde & ipse
ordo in eorū quoq; utroq; subleua-
tione p̄ quaedam incrementa distinguit
Nam enoch translatus, helices uō ad cae-
lum subuectus esse memorat̄. ut inue-
nit & post modum. quinec translatus.
nec subuectus. caelo thierē. sed sua uirtu-
te penetrar̄, Nam enoch quidem ux-
orem et filios habuit, helices uero ne-
que uxorem. neq; filios habuisse legitur.
pensate ergo quomodo p̄ incrementa creue-
rit mundicia sc̄itatis, quod & p̄ trans-
latos. famulos. et p̄ ascendentes dn̄i p̄ so-

iam patienter ostendit, Translatus naq;
 st enoch p co & u genitus. & p co & u generans.
 osumptus uero e dñs. neq; p co & u generans.
 neque co & u generatus. *de october*
 pu qm ipso rum est regnum caelorum.
 auperes spu st humiles & timentes dñm. Id
 st non habentes inflante spm. qui in iu
 pientiae timor dñi est. In iu uero omis
 eccati supbia est. uulgi & ia magnus sps
 perbia habere dicunt. Spis & icm uentus
 ocaur. Id est elatos sermones. Beati mites
 m ipsi possidebunt terra. Illam credo ter
 am de qua psalmista dicitur. Spes mea es
 oporia mea inter ra uentiu. mites aut
 ant qui in lata sua inuicem sustinent & non
 sistunt in malo. sed in uicunt in bono malu
 mites uero superbi mites uero illi qui supbos
 uortant. Beati luzentes. Id est qui peccata sua
 uigant & quae in hoc mundo. care am
 olectebantur. amittunt. Beati qui esuri
 ant & siciunt iusticiae qui ce ipsi saturabuntur
 amistos amato res dicit uiri & in concussi boni.
 llo ergo cybo saturabunt de quo. ipse dñs dicit
 eus cib; est ut facia uoluntatem patris mei.
 quod est iusticia. Et aqua de qua quis bibe
 rit fiet in eo fons aque salientis in uitam
 aeterna. Beati misericordes qui pso rum mise
 raptus est helius & p co ita genitus sed in p co ita generans

rebitur dī. beatos esse dicit qui subueniunt
miseris qm̄ eis ita rependitur ut de miseris
liberentur. Beati mundocorde qm̄ ipsi dī
uidebunt. hoc est enim mundocor. quod ē
simplex cor. & quē admodum lumen uide-
re non potest nisi oculis mundis. Itanecc
uideatur nisi mundū sit illud quod uidere
potest. Beati pacifici qm̄ filii dī uocabuntur.
Utiq; filii similitudinē patris habere debent
pacifici autem in se metipsis sūt qui om̄s animē
suis motus componentes. & subicientes ra-
tioni. id est mente & spūi cœternales que con-
cupiscentias habentes edomatas fiunt reg-
num dī neque imperare inferiorib; potest
nisi ipse superiore subiciat. Et hec est pax qui
datur in terra. pax hominib; bone uolunta-
tis. beati qui persecutionem paciuntur ppter
iustitiam quæ ipsorum est regnū celorum.
Sunt autē om̄s iste octo sententiae omnib; p̄ueni-
tes. In prima & octaua sententia nomina
dī est res. ^{nūc celorum} Est autem iustū consiliū ut qui se apo-
tentiore adiuuare uult adiuuē infirmo-
rem in quo est ipse potentior. p̄umerare
possumus deinceps septem capitula sicut in
postulo legit. Quis nos separauit a carita-
te xp̄i. tribulatio ^{an} angustia an persecutio
An famis. An nuditas. An periculum. An

ladius. Sicut scriptum est, septē stergo iste
 uep ficiunt. non octaua clarificat ut quod
 factum est demonstrat, Uideatur ergo mihi
 uicem septem in formis operatio sūssi. De quo
 saucis loquitur. Incipit a sapientia & desinet
 amore dī. Sed in tūm sapientia e amor dī.
 cipe grados ascendentes numeremur amore
 i. ii. pietas, iii. scientia, iiii. fortitudo
 consiliu, v. intellectus, vi. sapientia, vii
 amor dī, Beati pauperes spū. Id est non infla
 non supbi quib; apōs dicit, nolū altū sapere
 edame. Id est nolū extolli in sup stationem.

**EXPLICIT SEI QUANTUM SECUNDUM MARC
 INCIPIT SECUNDUM LYCAM.**

Simile est regnum caelorum fermento.
 Quod ad accepto mulier abscondit in fa
 rina. Mulier ppter filiorum creatio
 ie ecclesie signf. Fermento id est doco
 na abscondite in farina. id est in populo
 numerofo. Sathicoria signf trinitate.
 homo qui habebat centū oues sierra uerit
 & illis una. non ^{dimittit} eno ginta nouē in deserto
 et uadit ad eā que perierat que errauit.
 pñsif. qui relictas in numerosis milib; an
 gelorū descendit ad terrā ut genus humanū

duos filios eriperet ab errore; homo quidam habuit
duos filios & dixit illi iunior, Da mihi portionem
substantie que me contingit. hic pater dicitur est
duos filios adam & xpi. Adam tulit paradysum
in portionem patrimonii quam accepto per
obedientiam perdidit. habuit in longinqua re-
gionem. hoc est in seculum; ubi famis est facta id
est uerbicium. Cupiebat sedes ubi quis satu-
rare quos porcum ducabant, id est secula-
rium cibum, quod autem poenitens ad pa-
trem reuersus est signis gentes que ecclesie figuram
habent, et recepit eum pater, occidit utru-
lum saginatam. id est xpm. Parauit prandium
id est fidem ut immortalitatem, Dedit etiam
lulum, et quidam anulum iuxta eterna uitam,
quod sicut anulus conclusus ita est sine fine. Et
uirgam in manu. id est monitionem doctrinam. Et
mixta caneant ab eis in presentia. id est
duo testamenta uetus & nouum, et in fu-
turo duo cherubin, per calciamenta uero
uestigia munita signis per quibus lapsum
dicibili non timeat, dicit apostolus. Cal-
cietis pedes in preparatione euangelii per ad
ad xpm. Pater ait, Tu mecum semper fuis-
ti & comam eam fecisti. Dives quidem
habebat uilicem siue dispensatorem, di-
ues. Dicitur pater est; uilicus ut dispensator.

Saulus ap[osto]l[us] est qui cec[us] pedes[us] zamacliel sacras
 et ceteras didicit legem d[omi]ni suscep[er]at ad dis
 pensandum, Cum uero cepisset credere in
 xp[istu]m p[er]sequi & omnem domini sui dispensa
 & substantiam dicitur est ei, Saule saule
 uide me p[er]sequeris durum est tibi contra
 simulum calcitrare. Dixitq[ue] in corde suo;
 uide facia[m] quam magister fui & uilicus cogor
 esse discipulus ananie et operarius gentib[us];
 et dixit quocundo ei dicitur est ire ad ananiam
 et b[e]n[e]dicta zec[er]e. Et dixit fodere non ualeo
 n[on] dicare et erubescere. Ac si dicitur & conspicio
 ueterem legem esse destructa[m]. Quia &
 p[ro]ph[et]e usq[ue] ad iohannem b[e]n[e]dicta[m] fuerunt.
 uo modo nouam discere erubescere, Faciam
 igit[ur] quod mihi utile esse cognosco ut cum piec
 us fuero de uilicatione mea recipiant xp[ist]ia
 in domo success[us], Igit[ur] cum ad b[e]n[e]dicta[m] ana
 b[e]n[e]dicta[m] fuisse & coepit eos quem ^{lib[er]is} pri
 mum legem ueterem predicauit. noue
 docere. Dicebat iam uetera in noua
 transisset, uocauit itaq[ue] duo de pluri
 mis debitorib[us]; primu[m] q[ui] debebat centu[m]
 cad[us] olei, id est congregatio gentium q[ui] di
 misericordia[m] indigebat fecit eos scri
 bere ^{num[er]o} quinque gen[er]io. id est poeniten
 tiam agere qui sine lege peccauerunt.

Ac si istae parabula consimilatur cum illis
quidebent. denarios. quin gentos. at. L.
Et istum sic intellexit fuisse. iudeos & gentes.
Igitur uocauit illum. quidebent centenu-
riū numerū. ^{at} Accipelitteras tuas. sed describe
LXXX. idest populum iudeorum qui ueterē
legem in grande debitum p̄manebant. quia
grauē est ueterē lege quē noua fecit eos. pro
uam credisse p̄fectā. mutandam ueterē
cogiteos ut decemū facerēt. LXXX. Id est cre-
dere in dño resurrectionem que octaua die
decadis conpleretur. ut de sabato transiret
ad primam sabbatū. Ob hanc causā
a dñi concludatur quod bene fecisset. q̄t
legem austeritate mutasset. Ideo uoca-
tur. uilicus iniquitatis quia licet bene offe-
rebet. non tamen benedicti uidebat. Credens
quidem in patrem. sed filium p̄sequens. ha-
bens dñm omnipotentē. sed sc̄m p̄mnegens.
Considerate quam prudens et fortis uel que
fidelis paulus. ad defendendum ueterem le-
gem. Tantum igitur & alterū ^{at} fidelis
et prudens fuit usq; ad mortem defendendā
nouē legem. plus quam ceteri apti. qui fi-
delis est in minimis. idest in carnalibus. et in
multis fidelis erit. Hoc in spiritalibus. qui
autem in paruū iniquus est. et in mul-

am iniquiserit. Si aut carnalis diuitias q
 abunt bene non dispensa ueritas aeternas
 diuitias ecclestes doctrinas qui credit ub
 licentis sit diuitias mundi aut. quicquia
 nat pecuniam: dnm amcere non potest. Sci
 andum est quia illam sententia dnr epis
 posuit. ut quomodo uilicus dno suo fraude
 fecit ut haberet potea und e uiueret. Ita
 episcopi locumpententiae reseruere
 am non peccatores & terminere quia si
 cut scriptum est. nolomostepccatoris
 sed ut conuertatur & uiuat, Judex qda
 erat in ciuitate. hoc est pilatus erat in seculo.
 qui nec dnm timens. nec hominem reuerens.
 id est xpm qui & dserat e homo, uidua
 uero quidam rogabat eum dicit. uindica
 me de uersario meo. uidua illa syna
 gogam signif. aduersarius eius. xps erat
 dilatus nolebat quia certo multam tempore
 rogatus fuit ut interficeret xpm. Sed
 nolebat dicit, quid enim male fecit. post
 haec autem dicit in rase, Si dnm non amo
 nec hominem reuereos quid molestice
 haec uidua non uindica boilla. figurat
 uoluit illum pdere. ad uide dicebant
 Barraban seruire ihm pdere, Nulle
 locis manib; dixit, Juno cens ego sum.

deputat

297
a sanguine iusti uos iudertis. ^{inuit} Zacheus stetit
ra pusillus erat simili & fidei. Ascendit in
borem ut uideret xpm. Id est redidit in eum
qui crucifigendus erat. Dimidium bonorū
suorum pauperib; dedit dimidium reser
uauit ut quadruplū redderet illorum qd
male tulerat. Non enim ad mensurā datus
sp̄m. hoc de filio pprio dix̄ in quo plenitudo
diuinitatis. Nam homines secundum mensurā
accipiunt gratiā s̄ s̄c̄i.

EXPLICIT EXPOSITIO SCOM LYCAN

INCIPIT SECUNDUM IOHANNEM

In principio erat uerbum. In principio om̄a
in ipso incoant siue fiuntur. Uerbum pa
tris filius est apud d̄m quicofilius apud pa
trem s̄ est d̄s erat uerbum. d̄s erat filius
hoc in principio apud d̄m filius erat incoa
tione creature apud patrem. Om̄a ip
sum facta s̄ siue in caelis siue q̄ in terra s̄
sine ipso facta sunt nihil. hoc est idolum.
quod est in eo uita erat hoc est quia illi omnia
ante quam fi & uiuent. Uita erat lux hominū
Lux & uita hominū xp̄s est. Lux in tenebris lu
cet hoc est xp̄s in populo iudeorū p̄ legē moy

& prophetas. Iudei eum non cognouerunt; Erat
 lux uera que inluminat omnem hominem ue
 nientem in hunc mundum. Lux . . . xp̄i
 inluminat nascenda ut nutrienda siue
 uenienda ad gratia bap̄tismi sp̄s sc̄i inlu
 minat scientiam. In mundo erat corporali
 ter mundus eum non cognouit. Idest popu
 lus iudeorum part̄ aliqua et p̄cc̄s aliqua cog
 nouit. In uice uenit. hoc est in gentem suā
 secundū carnem. Sui eum non cognouerunt
 idest populus iudeorum, quod q̄d autem
 receperunt eum dedit eis potestatem filias
 difieri p̄ fidem & dōnati s̄t. Idest p̄ renouatio
 nē bap̄tismi & gratia sp̄s sc̄i, uerbum c̄cro fac
 tum est et h̄c bita uir in nobis. Idest p̄ c̄c̄sump
 tionem carnis; uidimus gloriā eius quasi
 unigenita a patre. Idest p̄ transfigurationē
 et resurrectionem illius.

Dixit enim iohannes ad turbas post me ue
 nit qui c̄c̄t me factus est. ostendit xp̄m
 secundū uic̄tate carnis. Iohannes; n̄
 xp̄i ante sc̄ta et p̄ ipsum factus s̄t om̄a in celo
 et in terra. Et prior me erat, et de plenitudine
 me eius nos om̄s accipimus. Idest nascendo
 siue nutriendo et gratia p̄ gratia. Idest p̄
 gratia ueteris testamenti; accipimus no
 uum testamentum, iterum fidem et ca

ritatem plura legis prophete, Tertio modo
per gratiam beatus accipimus gratiam aet-
nam, Quarto modo per sententiam beneagen-
do accipimus vitam aeternam, filius qui est in si-
nupatris, id est in corde patris, siue in secreto
Confessus est iohannes non esse christum tam-
ne gaurse esse praecursorem christi, Altera
die uidit iohannes christum uenientem et dix-
de eo. ecce agnus dei ecce qui tollit peccata
mundi, uides quia quem prophetae praedixerunt
ipse digito ostendit, Ipse uero putemur
et ostensorem et prophetae uocare, & in illo
loco dixit iohannes ego non sciebam eum ostendit
mundu. iohannes non sciebat eum filium esse dei &
naturae esse in carne,

Altera uero die uenerunt duo discipuli iohanni
ad dominum ihesum, duo discipuli duo testamen-
ta intelleguntur, Relinquentes iohannem
hoc est mutata historia uetera in noua factura
dicentes dominus ihesus, quid queris, At illi dixerunt,
Rabbi ubi habitas, id est in qua doctrina co-
moras ut doces, At illi ihesus, uenite quia omnes
homines uult discere uenire, Ac si dixisset ad
eos doctrine meae, et apud eum man-
serunt die illo, hoc est quia in preceptis am-
bulauerunt & illa die in nouo testamento
hora quae si decima hora ostendit ad gen-

res et post resurrectionem suam. de mundo
ad patrem

Deinde uocauit philippum. & ceteros ad
duxit petrum: id est ecclesiam gentium. cui dixit
Ius. Tu es symon bariona tu uocaueris cephias.
quod interpretatur petrus. Ac si dixisset a petro tu
oboediens tu es columbe filius. Tu es stabili
as. tu es firmus super te firmatur ecclesia pro boe
lientiam in te requiescit. *Ps. scilicet. tu eris stabili
tas legis.*

Deinde uenit nicethacius uel qui figurat ecclesi
am quem ipse dominus suo ore laudauit dicens.
ecce uir israelita quod interpretatur. cognos
ens. homo domo in qua maccula non est. Cum es
essufficere uidete. id est sub littera legis ut
synecgoga ut ut dixisset ante ab initio cogno
scite quod consideris. e

De tertio publicae factesunt, id est in terra
lege. coniuncta est ecclesia christo. Cetera
mater ihu ubi signis synecgogam, ihu & dis
cipulis. figurant ecclesiam. Deficiente ui
uo. id est defecta littera legis non dum uenit
in oratione ost non dum uenit tempus passio
nis eius, S & ydrie s & aetatis scilicet signis; puri
ficatio iudeorum ost bapasmum confessorem.
in ceteris ost duo testamenta. Ternas
ost tertiam legem, Architrachus est trece

deriu

domui. signū iohannem qui ante passus ē quā
xp̄s; Sicut fuit p̄cursor uite. factus est p̄cur
formosus. Et aliter. cerche treclinus. est mo
yses. Aquacuinō factū ostendit reuelationē
ueteris testamenti in nouo. Alter per aquam
baptismi iohannis intelligitur
per unum passionem xp̄i. Alter per aquam po
puli intelligitur per unum nouum testa
mentum ut sanguinem. Unde ipse dicit
Sanguis meus uerē est potus. bonum uinum
seruare est mysterium in storia ueteris
testamenti;

exemplu
Cum introisset dñs ihs in templum. hoc est
in mundum ut in ecclesia. Inuenit ibi boues
& oues & columbas et cōcepit ^{fecit} flagellum de fu
niculis. et eiecit eos foras dicens. non po
test esse domus patris mei domus negocia
tionis. per boues uendentes donces sacras
intelligit. per oues simplices homines
quemunt sibi honores. per columbas
donū sp̄s sc̄i. flagellum de funiculis. id est
uindicta p̄ ueris peccatis. Eiciuntur
tra templum. id est expellitur foras de
regno di illo qui sacras honores uindunt
autemunt. quia si hoc fieri liceret; pote
rat dñs recipere munera q̄ per unū quē
ap̄t̄ lxx et duas linguas audire et lo

u concessit. Et sup omne macccluer tam potes
 tem ei fora orem potestete concessit, Sed
 uid amplius quom qui honores dant ad
 utores dant. Ad utores sibi faciunt ad
 dicandum, Jhs uero non credebat seme
 ipsum illis, hoc est pccr te^m carnis, ⁱⁿ
 Si codemus uenit uo cteccidim, p noctem
 id est littera legis siue ignorantia cordis
 inlustrarur alumine scientia di. Scim^s
 quia ad o uenisti maccgister. Ost eos qui re^{te}
 p m fidem ut eos qui p dicant eum. Caro nas
 tur & carne & sanguine ut temporalit^r
 ut u & in mando, Anima uero renescitur
 ineffabiliter & accuacet sp u sco ut uiuat in
 eternum, Sp ubi uult spirat. Id est que
 uult inluminat. sicut ait ap^ls, qui enim ad
 uertit xp o unus sp s est, uocem eius audif.
 ostendit inluminacionem auris cordis.
 id est egyptiam. Audia quid loquatur
 nime dñs dñs, quod scimus loquimur et
 quod uidemus testamur, quod dicit sci
 mus ostendit p modas locutio nū. siue to
 a trinitates ut xps cum ap^ls egyptias;
 testamur, Id est testimonium. damus;
~~testimonium~~ damus testimonium nrm non
 accipietis, hoc est p dicatione nram non
 creditis,

dē m cō dē m cō

Nemo ascendit in caelum nisi qui de caelo
descendit. filius hominis qui est in caelo
Iohannes sicut xpi spū descendit de caelo & cū
carnē in caelo ascendit. Itanos qui in xpi
uiuimus ascendimus eadem qui est caput
nr̄m; Sicut autē acceptus qui enim ad heretico
u. uim corpus est;

Sicut serpens exaltatus est in deserto quē
exaltauit moyses ad mare ppter colubis
mortiferos ut uiuerent filii isrl̄; Ita &
exaltatus est in ligno crucis. ut uita cunctis
gentibus condonaretur. Sicut illi percussus
perib; p uisū serpentis liberabantur. Ita
homo percussus a diabolo qui credit passi
onem et resurrectionē liberatur.

Uenit dñs ih̄s in terrā iuda. id est in terrā con
fessionis. in eon sic dicitur nomen loci iuxta
salim. quod interpretatur pacis qui antea uoca
uerunt geb; unde nomen acceperunt ge
busei. Et nunc uocatur gehenna ubi im
molauerunt filios suos et filices suas de
monus. et uultū merat aqua in loco illi
Tibi beatus iohannes cū discipulis suis. Non
eratio iohannes in carcere. id est non dū
in consummatione legis littere. qui puta
batur esse xpi est propheta quid uidetur
audiuit ostē secundum diuinitatē. hoc

estificatur secundum humanitate. testimo
 num eius nemo credit; Oportebat eum
 ransire p̄ samceriā ut sicut p̄dicauit iude
 s predicar & gentes; uenit in p̄dium
 uo deest agrum ioseph. erat ibi fons sic cob;
 uideliud intellegitur per agrum et apud
 um nisi storia ueteris testamenti. fons di
 tur adfluendam. puteus ad potandam
 tagatus ergo ih̄s & canere. Id est uenien
 em in mundum p̄ incarnationem; Alit
 tagatur. portandam eos. qui p̄phetas.
^{preuerti} derunt. et potus occiderunt; postea
 uenit p̄ se metipsum. & sedit sup puteum.
 deest sup storia legis; littere quia te
 at ad intellegendum; uenit mulier auri
 ea quoniam. mulier sine cogit intellegit.
 et uenit ad eum bibere. id est fide ipsius.
 ut desereret & que in ueteri lege occur
 p̄ua de eo erat scripta. non quou tere in
 uidei samaritanis; At illa dixit. Si petis
 es a me. dedit sem tibi aqua uiuam ut
 non uenires huc auri; Aqua uita & eterna
 siue doctrina euangelica & non uenia auri
 re. Id est ut non sit in storia legis. sed cogn
 ceret; quod figuratū est in ueteri comple
 tum est in nouo. mulier uero est sine cog
 za non cognoscebat ih̄m. proinde dixit

demnere

Non habebis in quo aurias. Fonsque salientis
id est resurgens. significat p̄dicationē
euangeliū bulientē & ore apostolorum
quinque uiros habuisti quod intell̄z quin-
que libri moysi. Et hunc quē habes non est auis.
Id est liber iosue. Id dixit non p̄m̄ceneret
illis. sed in dominicā uerbā. Reliquid mul-
ier hydriam suā Id est pristina conuersa-
tionem. Abiit in ciuitatem primitiua eccle-
sia quae ad gentes. erat quasi ora secta. Idē
feruente serant sicut sol in sexta hora ut
conuerterentur ad fidē. Uidens dñs ih̄s
turbas quia fidem habebant. credendi dixit
in p̄crabolis. Non medietas uos quot quat-
tuor menses et sunt usq; ad messem. Leua-
t oculos uestros. Id est p̄ fidem. Uidete regio-
nes. quia albest iam & messem. messis p̄ptm̄.
Dixit alba corda habentes ad fidē. qui se-
mina uerunt p̄phete. qui mecum scriptu-
mansit apud eos duos dies. Id est duos testam̄-
ta tracta iudeis. habuit in galileam. hoc
est ad gentes. propheta sine honore in pa-
triam suā. ost xpm̄. refutatum a iudeis.
receptum in genab; Regulus tenet figu-
ram patriciorum. ut p̄phetarum.
Rogabat p̄ filiū. hoc est p̄ sinagogā. Incipi-
ebat enim mori. Id est populus iudeorum

incredulitate sua, Alter in re zulum est
 figura cōpostolo m̄^{7m} rogabat psequacem
 ecclesiam ex gentib; Nisi signa egyptiziam
 deritis non creditis De passione et resurrec
 tione suadicebat quam nisi uidi sent non
 credidi sent., Dixit illis ih̄s, uade filius tuus
 uiuit. ost̄ ne uersam fidem patrum in filios
 pheliam & enoc p̄ seruos nuntiacentes intell̄z
 fideles. quia infideles infidelib; conuersionē
 adnuntiant, Hora septima reliquit eū fe
 bris, Hora septima finem mundi intellegit
 in querecedunt gentes ac ultra simul actoz
 tota domus eius credidit sign̄ quod totus mun
 dus in finem conuertant̄ p̄ p̄dicationē helie
 & enoch, Erat hierosolimis in p̄baaca pis *de p̄baaca*
 cina nata toria siloe. quod interpretat̄ missus
 p̄saenim figurauit quod uenturum esset bab
 uisum, Quinq; portas habens, post quin
 q; libr̄ moysi, in quib; iacebat multitudo mag
 na languentium. Angelus enim descen
 debat p̄ tempus, ac mouebat̄ aqua. Panze
 lum intellegit̄ xpm̄, p̄ motū aque commo
 tio. populi intellegit̄ de infidelitate
 ad fidem, Dixit ergo uis Alius autem p̄
 ceclit, ost̄. quic gentes p̄cesserunt iudeos
 ad babatismum, Quicum que pater facit
 haec et filius facit &c. maior demonstrauit

ei opera; Id est ipsum filium die tertia a mor-
tuis resurgere, pater non iudicat quemquam
1. secundum diuinitatem, dixit quia omnem iudi-
cium dedit filio qui eius testimonium accepit
In iudicium non uenit nisi ad patrem. uenit ho-
ra & nunc est quicquid mortui audient uo-
cem filii et uiuent. Ostendit quod mortui in pre-
sentia uitae sicut lazarus, Aliter qui mor-
tuis in peccato per conuersionem fidei uiuent.
Aliter qui mortuis corporaliter in futuro
audient uocem eius et resuscitantur, sicut pa-
ter habet in se uita. Ita et filius, et dicit de
dicit uitam. ostendit pro parte carnis, qui
bona fecerunt in resurrectione uitae, ostendit
qui se ipsi iudicant resurgent ad uitam et
ipsi resurgunt ad iudicium qui hic male
eegerunt. Non facio a me quicquam propter
partem corporis iudicis. Sicut a patre iudicis
iudicium nostrum iustum est. Non quero uo-
luntatem meam sed qui misit me pater
hic uoluntatem suam pro membris suis posuit
Sicut testimonium perhibeo de me, testimonium
meum non est uerum. ostendit exemplum
sicut ait salomon, laudet deum qui
os mortuum. Dixit neque uocem eius
umquam audistis. ostendit infideles qui predi-
cationem non receperunt, Ascendit in

200. 200. 200.

montem cum discipulis suis, ostendit altitudi-
nem vite ascendit. Et temptans filippū
ad p̄bendum non cōd̄p̄dendum. Ubi pat̄
ostendit populū iudeo s̄m̄. Quinq; panes
ordiati quinq; libros moysi. Pordiatos
ostendit a p̄ritate legis. foq̄m̄ ultum
perfectio populi. ne quid pereat dereliquis
ost̄ nolunt tere doctrinam ubi non aedificat
Ascendit in montem. ostendit ad patrem.
descenderunt ad mare discipuli. hoc est ad gen-
tes. Ascenderunt in nauem. id est in ecclesia
tenebre iam facta erant. Intellegitur ues
perescente mundo. aut impetus p̄secutio-
nis post ascensionem xpi. Remigantes ost̄
confugiētes ad xpm̄. Ambulantes sup̄ ma-
re uiderunt. hoc est calcantes uitam mundi.
urbes ascendentes in nauē querentes ihm̄
ost̄ ut om̄s p̄pria labore querant ihm̄. & cū
inuenerent illum dicent quocundo huc ue-
nistis rabbi. manū apud ebreos dicitur un-
de accepit nomen manna. Et inter p̄tator
apud latinos quid est hoc. Panes uiuos ser-
mo euangelicōs siue corpus xpi transfigu-
ratum in misterium. Trib; modis sus-
citatur homo. De infidelitate ad fidem
De peccato ad poenitentia. In nouissimo die
corporaliter in resurrectione, Et in uo

pp̄ter patrem ostendit secundū diuinitatē
Schenophēgia id est sc̄ificatio tabernaculi.
Vos ascenditis ad diē festum ego non ascenda
quia non sum de mundo. Diē festum medi
ante ascendit ih̄s hierosolimam maxime
incendentem. Zelum iudeorum et dicebat
mea doctrina non est mea. mea ē quia sc̄ore
meo p̄cedit. non est mea quia quae a patre
audiui hoc loquor ubi, et aliter. non est mea
secundum diuinitatē. Vnum opus feci
et om̄s miramini. totum hominem sanum
feci in nouo testamento; nolite iudicare
secundum faciē. Id est p̄sonā homi. HIS
nolite accipere; nescitis et unde sc̄itis
ost̄ quod diuidebant discipuli. credendam sc̄it
b̄c̄it. Adhuc modicum uobiscū sum. Ite
usq̄ ad passionē. queritis me & non inuenie
tis. ost̄ corporaliter; et ubi s̄ ego non potestis
uenire. nisi p̄ fidem; per acta iam festiuitatē
iudeorum dixit. HIS
Quis sit ueniat ad
me et bibat; Id est q̄ desiderat d̄m ueniat bi
bat doctrinā euangeli et uiuē. Fluminē de
uentre eius fluent. Id est de corde eius aqua uiuē.
Id est doctrina que data est a p̄st̄is qui
donant p̄petuā uitam mundo. Ih̄s nondū uē
nerat honorificatus. Id est p̄ passionem et re
surrectionem. Et reuersit̄ iudei uisusq̄ s̄q̄

denudat

domum suam. Idest in malitiam suam. Mu-
 lier in adulterio deprehensa signis sine cogita-
 que adulteravit legem moysi. Et alter ec-
 clesiam & gentibus; que relinquens domum.
 fornicata est cum demonibus; quia ducunt
 ea in medio; sunt iudei qui semper cum de-
 monibus; accusatores sunt ecclesie xpi.
 moyses mandavit ^{notari} lapidare. tu quid dicis.
 dicebant temptantes eum per duabus; causis. Si
 dixisset lapidare. dixissent. crudelis est.
 non facit que dicit. Remitte & remittetur
 vobis. Si dixisset non lapidare. dixissent.
 contra dictor legis est. Ihs inclinans se de-
 orsum. Idest de sedibus paternis; venit in mun-
 dum. ad redimenda peccata generis huma-
 ni. Digito scribebat in terra ostendit peccata
 eorum. Erexit se. Idest ut egeret eos qui
 cebant in peccatis. Ihs inclinans se scri-
 bebat in terra ostendit remissa peccata mu-
 lieris. Remansit ihs solus cum muliere in
 domo. ostendit cum ecclesia in mundo. Qui se-
 quit me non ambulat in tenebris ostendit non
 tantum gressus pedum sed affectum cordis;
 non in tenebris ignorantie. neque in tene-
 bris peccatorum. neque in tenebris mortis.
 sed habet lucem vite. Idest lucem scientie
 & lucem per peccata vite. Multa habet deus

loqui et iudicare ostendit quicquid dicitur de
multa loqui ad causationem uestram; Ille
ab initio homicida erat quicquid & ipsum in
terfecit. supbiendo. Alter primum ho
minem quem deus immortalē condidit et
ipsum fecit mortale. per ipsius suggestionē
occisus est abel a fratre suo. mendax est
pater eius hoc est ipsum mendacium; Alter
pater princeps demoniorum.

Quis & uobis arguit & me de peccato quicquid dicit
uerba dei audit qui intellegit. et operatur
dixerunt. samaritanus et demonium habet
quod non erat ne gavit. et quod erat tacendo
consensit. Ego non quero glorie meam est
querit & iudicat. Deus pater. alter non que
ro glorie meam. sicut simulatores; dicunt enim
& non faciunt. et faciunt & iuste iudicant.
Abraham pater uester & cultauit ut uide
re & diem meum uidit & gavitus est; uidit
illum in spiritu pro fide. & uidit illum in crimi
natis personae. angelorum. tres uidit & qua
si unum salutauit ubi dixit. diues factus do
mini ad domum serui uestri; Si in uobis
gratiam in oculis suis. Amen iudico ut Amen
quicquid abrahāem ego suum diuinitate lo
cutus est. Tulerunt lapide ut iacerent
in illum. Id est lapide a corda abentes.

ad lapides currebant. Id est ad idola.
 abscon^{dit}se iherabeis. ost absconsus sit ab oculis
 cordis eorum. Exit de templo. Id est de
 populo iudeorum. Abiit & gentes. uidit
 hominem caecum a nativitate. Per te cum
 totum genus humanum signis. neque hic
 peccavit neque peccantes eius. Ad amphy
 mum creatus est ad iudendum malum.
 clausos oculos habebat. Cum autem trans
 gressus fuisset mandatum dei. apertos oculos
 tenuit ad celum clausit uero ad bonum
 Quid igitur parentes nisi instigatores uitio
 sui a quibus ipsa uicia monstrant. ne
 oportet & opera donec dies est. Id est p^{ro} dica
 re dum tempus est. Uenit nox quando
 nemo potest operare. Id est nemo potest
 p^{ro}dicare. p^{ro} nocte intellegit persecutio
 apostolorum siue persecutio antichristi.
 quamuis nocte tamen p^{ro}dicent. Nam qua
 donemo potest operare. Intellegimus de
 morte sua dixisset uel de uisus cuiusq;
 finem qua melius mundosum lux sum mundi
 est lux uera que inluminat omnem hominem.
 Lux uera xpi. inluminat intellegendum ut lo
 quendo diuina uerba. Xpi & p^{ro} uita intra
 ostendit incarnationem. Uinum fecit &
 lupum oculos eius. ost ut cognoscere sit.

dececon

om̄s quod ipse sit uerus d̄s qui primū hominem
de limo terre formauit. Iterum p̄ eundem
num oculo cecū reformauit & qui non fuerat
& cecata sed defuerant p̄ factura, uadela
ua ad natatoria p̄ seina signis bap̄tismū
per peccantes intell̄z diabolū siue uita,
quid dixerunt ad cecū hub̄ & ipse p̄ se loquat̄,
qui uoluit hominē confidere xpm̄ hunc exesi
mus unde sit. ōst̄ qui anesciebant iudei di
uinitatē xpi. Et quomodo de uirgine natus ē
Iudithā & zouem iū hunc mundum ut qui
non uident uideant & qui uident c̄c̄i fiant
qui non uident sunt gentes qui legem non uide
runt uenturum xpm̄ in mundum. Adubi
uenit uidentes eum crediderunt. Sunt
iudei qui legem & p̄phetas sciebant uentu
rum xpm̄. Caecia t̄m facti sunt quia n̄
crediderunt xpm̄ d̄i filium esse, qui non
intra p̄ hostium intell̄z q̄m; q̄ p̄ p̄ma
intra ut seductionē, non desiderando
euuangelicū uerba ad nuntiare sed p̄
terrenas res fluere ac possidere efficitur
Auerus. cupidus. Inflat. detractor.
L̄giosus. p̄cussor. Isti uel non intrant
in ouile, id est in eccl̄sia p̄ uocationē d̄i, qui
intra p̄ picp̄uā id est p̄ uocationē d̄i. Ille est
pastor ouium, & fructib; eorum cognus

69
et ueros; id est fructus. castitatis. caritatis. hu-
militatis. pietatis. misericordiae. frequent
legit. Ad sidue predicare sacerdotes uel ppto.
uel uti donec filios regere. Nullum modum
sed omni correre ne dicatur si uel uinum p di-
deris. sanguis eius de manu tua requiram.
uic hostiarum aperit id est xpi. Primus
hostiarum fuit iohannes pcurator xpi ape-
riendo scripturam diuinam; et uocat nomi-
nam. prout dicitur quise eius; et pducit illas
p doctrinam in regno di; ante illos uadit.
de hoc exemplum quod uerbis p dicit. factis im-
plis. siue & omni doctores boni p dicit. ex-
plis quod doce. ut; sciunt uocem eius; id est
doctrinam eius. Alium non sequuntur.

Quotquot uenerunt fures fuerunt. et la-
trones; intelligit pseudo pphete qui fue-
runt eterunt tempore antichristi; p me
si quis intrauerit saluabitur; id est qui p doc-
trinam xpi intrauerit saluabitur; p uenit
id est qui p doctrinam xpi intrauerit ille salu-
abitur populum. et pducit eum in regno di p ti-
morem & penitentiam; & aliter; securus.
potest ingredi contra hereticos ad expug-
nandum. & defendendum catholicam fide;
et pasca inueniet; id est scripturam pasce
quam uisus & populum; Et alia pasca inueniet.

in regnodi & uitae eternam. Fur non
uenit nisi ut occidat. ep[iscopu]s d[icitur] de hereticis
dixit. Aliter huiusmodi ep[iscopu]s qui p[ro] gratia aut
p[ro] lucri honores accipiunt. non ut pra
uos munit et iustos regat sed ut peccato
res puniat & iustos dilaniat. Ego uero u[er]u[m]
ut uitam habeam & habundantius ha
beam. & si diceret ego dedi doctrinam meam
ut uitam habeat quid o[mn]i[n]ia. Et qui accepit
hic & in eternum. Mercenarius est ille
qui lucrum terrenu[m] exercit quid erit
terrenis thesaurizat. Et largitate dan
di non habet. Certe mercenarius est qui
ignorat cui laboret. uidit lupum fugit id
est diabolus non resistit. hereticos & p[ro]p[ri]os
peccatores non uult & lucrum animarum ae
terni iudicii non adportat ille mercena
rius est in inferno dignus. Alia oues habeo
que non sunt & hoc ouile hoc est absentes et
fiet unum ouile & unus pastor. Unu[m] ou
ile id est ecclesia de iudeis et gentes.
Unus pastor xp[istu]s est sicut in resurrectione
ubi erit xp[istu]s lapis angularis com
mune & duos p[ro]rietates. Id est iudeos & gentes
potestatem habeo ponendi animam meam
ut iterum sum ^{in di} eam. Hoc p[re]ceptum ac
cepi a patre meo designat p[ro] parte carnis

62
Ambulabat dñs ih̄s in templo salomonis. & hi
iemenſerat. hoc eſt frigus remenſis iudeorū
uerentes ih̄s palam id eſt muniferte; ego
dixi dñs eſtis. Trib; modis dñs dicit ſcientia
Alter qui ſemp. id eſt dñs p̄ncipatus ſic
ſupra; Ego dixi dñs eſtis; falſos deos dicit
demonēs ſiue idola. Lazcerus figuram
tenet iudeorum. Infirmus quia iudei infir-
mierant ad fidem xp̄i; maſthe & maria
ſorores eius figuram tenent doctorum boho-
rū; Alter eccleſia & fides; hęc infirmi-
tas non eſt ad morte. quia qui morte uiſe do-
uiueſt; Manſi tibi duos dies. quod ſignif
duo teſtamenta. ^{ad} Camuſiterum in iudea
oſt reuerſurū ad fidem. Ad iudeos infirmū
di; XII horę ſunt diei XII apti. Si quis am-
bulauerit in die non offendit; Si quis am-
bulauerit in doctrina xp̄i ut ceploſm. non
offendit in peccato quia xp̄m uidit.
in ambulauerit in nocte offendit quia lux
non eſt in eo; Per uoltem intellegit tene-
bras peccatoſm ſiue ignorantiam cordis.
oneramibi p̄ ſentac. carnis; Dixit.
ſciebatur mortuum eſſe. quia omnia uult
euolutam lapidem ad momentum; oſt
durtacem cordis iudeoſm; Uocem magna
clamauit. oſt quia ubi maximū eſt peccatū

de lauro

magneſt lacrime. Iteſmo tuas legi-
mas ſuſcitas ſeſim In domo filie archi-
ſynagoge unū & unum filiū uideꝝ in por-
tu ciuitatis. Alium lazarum de mo-
mento; in domo id eſt in corde. In poſta-
to eſt in ore. In mo-mento id eſt in opere
per eccleſiæ cauſis mortuus. Et peccis de cau-
ſis. ſic conueſtit homo reſuscitabit;
quæ a triduce. num ferentē oſt in conſuetu-
dine peccandi. quæ cuius plaborē poeniten-
tiæ & conuerſionis. tamen reſuscitatus
mathæ audiuit quæ h̄s uerit obuiuit ei
hic mathæ tenet figuram eccleſiæ quæ ob-
uiuit xp̄o p̄ fidem. maria domi ſedebat.
contemplatio intelleḡ p̄ m̄criā. Qui cre-
dit in me & ſi mortuus fuerit uiuit. ſiue cor-
poraliter ſiue in peccatis. p̄ poenitentia diu
Om̄s qui uiuit & credit in me non moriet̄ in
ternum. Qui hic in bonis operib; uiuit in xp̄o
non moriet̄ in & eternum. Lacrimatus eſt
ihs. oſt ſicut uerus d̄s ita & uerus homo. & em-
plam compaſſionē p̄ x̄im oſt. Ligatis manib;
et pedes. Intellegit. alligatis uinculis pecca-
torum. Facies ſudario conligata erat. inte-
llegit uelamen ſup cor iudeorum. ſolut̄ eū
Intellegit p̄ dicationem fidei. Quid facie-
mus quia hic homo multa ſigna facit.

pecharpha

63
ua sicut lumen in domo obscura. quanto
magis accendit tenebre magis effugant.
contrario iudei. quanto maiora signa
in xpō uidebant. tanto magis obdecabant;
ollent locum iherosolima possident ea
romani & gentes quia dispersit p̄ regiones
iudei. Princeps caiphca dixit. Expedi
t unum hominem mori quoniam tota gens pe
reat. quia ministerium habebat p̄ mani
b; et p̄ sp̄m dī qui dispersi congregarent
in unum. hic intellegit de toto mundo
p̄ regionem iuxta desertum In effrē ciuita
tem significans. Relictos iudeos. habuit ad
gentes. Matha ministrabat ostia diuā uitā
azcerus discumbens cum ihū figurā tenē & gen
tium. maria accepit libram unguenta uia;
est unā fides. p̄ cordi genus unguento dñe.
distici dī uasculum ubi mittebant unguen
tum bonum qui olebat multū mirum.
distici uasculū intellegē corda fidelium. Un
guentum odore. conf̄ intellg. maria
aut̄ designat ecclē. unx̄ pedes ihū. pedes
genera hominum signf. uultum p̄ abas
mum; & chrisman p̄ confessionē poe
nitentiae. Sicut antec̄ or̄ necuerat
capillos oculos. & osculū ad deceptionē
hominum. Itā p̄ fidem conuersa ē in p̄p̄t;

opalmis

& domus repleta est ex odore unguenta
Ita & totus mundus repletus est de passio-
ne et resurrectione xpi; In crastinum
ita uoluit turbare quia uenit ihu. accepe-
runt ramos palme & fecerunt obuiam
ihu; figurat cum scis aduersum post resur-
rectionem rapiuntur obuiam in cetera xpo;
Et inuenit asinum percussum intellegitur
populum gentium; sedit super eum pro con-
fessionem fidei. pro lamere de peccatione
tunc quia saluator uenit; Filice syon
congregatio fidelium & uideos & gentes;
totus mundus post eum abire. signum
passionem & resurrectionem suam. et red-
dit mundum de peccato & secutus est eum;
Accesserunt ad philippum rogabant ut
uiderent ihm. ostendentes pro predicatione
apostolorum conuersas ad fide; Cratum
triticum tenet et signum xpi; Cratum tritici
si multum fuerit. multa grance ad fest
Ita & xps per mortem suam multiplicauit
ecclesiam; Clarificauit & iterum clarifi-
cabo. Clarificauit illum in resurrectione
lazari. Et iterum clarificauit per sur-
rectionem suam; Princeps mundi mittit
ostendit diabolum eietum de potestate mundi
pro passionem crucis; Ambulate dum luce

beas. Dum xpm sp̄italiter et corporaliter
 ab eis. Et tenebre uos comprehendant.
 est ignorantia peccatorum. et tenebre
 secutionis; Et abscondit se ab eis siue cor
 oraliter siue sp̄italiter. Dñe qui se credit
 uidit in nro. Brachiū dñi. filius dñi est cui re
 elatum est. genab; Haec dixit esaias.
 uicendouidit maiestē dñi. uidit in sp̄u
 edentem dñm sup solū. et loquutus est
 leo in terris. qui credit in me non solum
 humanitatem sed secundum diuinitatē
 iter qui credit in me non solum in me cre
 dit sed in patre. qui ce go in patre & pater
 in me qui uidit in me uidit & patre
 sic p̄ter dixit & qui uidit hominē uerum
 eē & credit in me uerum dñm eē uidit pa
 trem meum secundum diuinitatē. Non
 uenit iudicem mundū sed ut saluū fi
 cem mundum. ostē p̄ effusionem sangui
 nis uenit redēmere mundum in primū
 aduentu. In secundū aduentū uenit
 iudicatu rus mundū. Diligens suos qui
 erant in mundo usq; in finem dilexit eos.
 Exemplum dedit ut om̄s in dilectione ca
 ritatis p̄moneant usq; in finē
 Cū encc facte ostē p̄ passionē xpi. p̄ d̄ acce
 ptam non subsequatur prandiu. Sicut xpi.

per quam semel passus est. non iterum se
ostendit passurum; surgit a cena. ostendit
passionem & resurrectionem siue ascensum.
Ponit uestimenta sua: ostendit quia depo-
nenda erant uestimenta ei^{us} ad crucem. & ex-
poliatus sit a iudeis; & accepit linteam p^{er}mi-
se. Per linteam intellegit moralificatio-
nem ipsius. Mittit aquam in peluem.
ostendit gratiam baptismi. Coepit lauare pe-
des discipulorum suorum & extergere linteo
quo erat p^{er}mixtus. Per laucium est. bap-
tismus a postolorum. per pedes intellegit u-
uersus seculum populus. bap-
tismus secundum.
Per extersionem lintei ostendit passionem xpi & ext-
ersionem peccatorum. Non lauabis mihi pedes
internum; pauore p^{er}territus dicebat. Et
si non lauerote non habebis partem mecum
Intellegitur qui non est laucatus p^{er} bap-
tismum & confessionem poenitentiae non ha-
bebit partem cum dno. Et accepit uesti-
menta sua iterum quod sig. Reuerat
fidelis & uictor in fine mundi. Non
seruus meior dno suo. neque ap^{er}tus maior
eo qui misit illum. ostendit sicut ego pater
uos patimini. Iuxta sensum. Sicut ego
me humilior uobis usq; ad uestigia u^{est}ra
Ita humiliate uos omnibus. Leuabit uos

rane calcaneum suum. ost sicut calca
 eū suum. & extrema pccersinembrorum ē.
 cā dñs meus in extrema & cete mundi pas
 is est. Et post buccellā introiit sathcenaf
 uadam. ost sicut accepit. Qui indigne
 cepit corpus dñi & sanguinem ei. iudiciū
 bimeenducat & bibit. Clarificatus ihs
 cpteritū pfuturo posuit. Preceptum ho
 um. douobis ut diligatis inuicem. Inue
 redictum est. Diligis amicum tuū & odio
 cebebis inimicum tuum. Dñs dicit diligi
 e inimicos uestros. hoc pceptum nouum
 st. Non conturbet cor uestm̄ p̄dicabat
 p̄t̄ de passione sua ut non turbarent. &
 edite in dñm & in me credite quicquid filius
 um. in domo patris mei in censionibus multe
 sunt. Id est in ecclesia doctrine multe sūt.
 sicut in uno homine sensus diuisi sunt. Sic
 & in ecclesia. p̄ corpus xpi gratie mul
 tae sūt diuise. Uad opccrare uobis locū.
 pccrabo uobis uitam aeternā; sic ait ap̄t̄
 duocatum habemus apud patrem qui in
 terpellat p̄t̄. Ego sum uia & ueritas & ui
 ta. Uia sine errore xpi ē ueritas sine fal
 latia & uita sine morte. Amodo nostis eū
 seu uidistis eū. quem uiderunt oculis cor

p̄t̄. In p̄p̄. uicōt

por. is. cognouerunt. Oculis cordis. secundum
diuinitatem. per illuminationem spiritus sancti.
Qui uidit me uidit & patrem meum. quia ego
& pater. unum sumus. & maiora horum facit
quomo do faciunt meliora. quia christus per
briam mulierem sanauit. Apertu uero per
bram infirmos curabunt. Rogauit pa
trem meum. & cum paraclitum dabit
uobis spiritum ueritatis quem mundus non
potest accipere. hoc dixit spiritus non infor
nic hominis uenit sicut ego sum. sed in spi
cie ignis. hoc est quia in corpore uisus est.
De cuius in ciestate plene sunt omnia. per
bis spiritum acceptum dilectio dei exprimi intelle
gitur. Spiritum ueritatis quem mundus non
potest accipere. ostendit qui mundum
diligit non accepit illum. non relinquit
uos orphanos. ostendit non relinquit uos se
cundum diuinitatem. Illa die cognoscetis
Idest in futuro cognoscetis siue in resurrectione
ne quia ego in patre. Idest secundum di
uinitatem & uos in me. quia membra mea
estis. Ego in uobis in dilectione cordis uel
tri. manifestabo eis me ipsum. Idest ore
denti in se. ostendit secundum diuinitatem. et man
sionem a patre faciemus. sicut ipse dicit

duo ut tres congregati fuerint in nomen
 meo ibi sum ego in medio eorum. Pacem
 meam do uobis. sicut & ego patienter sugge-
 ro omnia. tunc et uos in peccatis uestris
 possidebitis inimicos uestras. Pacem meam
 relinquo uobis. sicut et ego passurus sum.
 et post me uos patimini. Non sicut mun-
 dus dat ego do uobis. mundus interrup-
 am pacem dat deus aeternam. Pater
 nior me est. ostendit secundum diuinitatem;
 in incarnatione; uenit princeps mundi
 uisus cecidit & in me nihil inuenit. ostendit
 dicitur diabolus. uenit ad crucem et ad no-
 non inuenit peccatum ullum; quesiuit ca-
 pere. & captus est ab eo; sicut precepit mi-
 hi pater sic facio. ostendit misit illum pa-
 ter ut sanguinem suum funderet pro generi
 humano. ita & fecit. Ego sum uitis uera un^{ego uitis uera}
 deus fluit aqua et sanguis. & pater meus agri-
 cola est. id est cultor ecclesiae ut mundi
 huius. per palmam intellegimus apostolos siue
 fideles ecclesiae; sicut palmas non po-
 rest fructum ferre. In hoc de cruce est
 pater meus. quae sic pre dixit. In me de-
 significatus est ut fructum plurimum afferat
 us. sicut & ego pro dicatione et passionem

fructum feci. ita & uos similiter facite
Sicut dilexit me pater predicare & pati.
& lego mitto uos, in maiorem caritatem
nemo habebit ut quis animam suam ponat
pro amicis suis. Dilectio patior morte, ego
pro dilectione patior pro uobis. Idest in cunctis
et precepta euangelistica. **E**le uos de mun-
do. id est de mundanis actionibus; honestus
de mundo. id est qui non diligit mundum
Ut ait salomon. talis est mulier adultera.
quecumque ederit tergit os suum dicit non
sum operata malum. figurat enim eccle-
sus per confessionem abstergit se; id est
emundat peccatum suum; si non uenisset
& loquutus fuisset eis peccatum non ha-
berent peccatum requisitionis; Abintio
mecum estis id est abintio predicationis;
Si ego non habiero pro passionem a patrem
spiritus sanctus non ueniet ad uos. Cum uenerit
pro peccatis arguet mundum de peccato
qui non crediderunt in me pro predicatione
uestram; **D**e iustitia qui ad pa-
nem uocudo. De iudicio autem qui prin-
cipis huius mundi. iam iudicatus est; ar-
guit de peccato ut pro predicatione uestram
conuertantur ad poenitentiam; Deus

acc. sicut diligit proximum diligit ad m̄ & to
 iocorde & h̄c tota anima & h̄c tota uisus
 euadit ut q; uult ut faciat uob homines.
 in acetuos facite illis. haec est l̄g & p̄phe
 e. modicum & iam non uidebitis me. ost
 post resurrectionem uiderunt eum. &
 ex ista hora quocundo non in uerbis lo
 quer uobis. sed palam de patre meo ma
 nifestabo uobis. Id est post resurrectionē
 illo die in nomine meo petitis. qui c̄ ascen
 do ad patrem in mundo pressurā habeb
 itis. Id est a mundanis hominib; tribu
 ationem habebitis. Et uici mundum hunc
 nescit uigilare forte quod est diabolus. Pa
 ter quos dedit mihi de mundo. tui erant.
 est in p̄sentia; & mihi eos dediti. hoc est ad
 docendum & saluandum. Sermonem ser
 uauerunt. id est qui c̄p̄ incenserunt in fi
 de. Et ego eis rogo non pro mundo rogo. Idē
 qui mundum diligunt quia scit d̄s quē sc̄tus
 in me a me tuus est & tua mea & clarificatus
 sum in eis; id est in his gentib; manifestatus
 sum qui crediderunt in me. Et acc̄m̄
 sum in mundo & in mundo sum & ad te uenio
 in mundo sum corporaliter in mundo id est
 sum actionib; ego eis sc̄ifico me ipsum

passio

Id est p̄m̄cestryrum. et resurrectionem.
Ego claritatē quam dedisti mihi dedisti
eis. id est p̄cepta diuina siue doctrinā euā-
gelicā. Exiit cum discipulis suis transfor-
rentem caedron. hoc est exiit de mundo
cum his qui diligunt eum. p̄currentes sicut
torrentes cedron. id est fluuus decurrens.
Iterum caedron sign̄ impetum p̄secutionis.
transire transcedron. hoc est de mundo ad
patrem. de iudeis ad gentes. ubi erat ostium
id est uitae aeterna. & ad iter ostium dñi
ecclesia est. ubi sunt rose & mactyres & lilia
uiole confessores. Ibi enauit. id est in ec-
clesia docuit. uenerunt iudei cum lan-
ternis & facculis. ipsi sibi accenderunt lu-
men. Ad nos sign̄ lumen ueritatis. ad il-
los p̄ncipalis flamma adduxerunt eum.
ad cannam. Anna interpretat̄ gratia eius.
Qui cep̄ gratiam dñi acceperat sacerdoti
principatū. sed male illa usus est. Osta-
ria qui introdux̄ petrum in atrium.
tenet figuram primitiue ecclesiae. Ihs
baciolans sibi crucem succ̄. dedit & exemplū
ut ipse uult. qui uult post me uenire ab-
neget se me ipsum. tollat crucē suā &
sequatur me. Duo latrones crucifixi

cum ihu amborepbi. qui confesus est signis
 ecclesie gentium. q per munus in p fida
 succ. ost iudaeos. Scriptura erat in titulo.
 hoc est immundo. siue in ueteri testamēto
 , Trib; linguis. hoc est in trinitate;
 uest r gxiudeorum. Idem confessorum.
 uet. tuor partes fecerunt de uesu m dē.
 inie ut q; multa pccata succm. hoc sigf
 uet tuor euuangeliste qui diuiserunt in
 se mandatum dī; p quatuor pccates
 mundi. p dicationē de incarnatione et
 passionē et resurrectionē; Tunica autē
 inconsutalis desup contexta p totum
 est caelum & terra repleamur sicut ait. Ecce
 ego replebo caelum & terrā dicit dñs, p
 omneccm diuinitas inseparabilis intellegit
 on sciendam seā sed soracemur de illa cuius
 it Intellegitur qui curi catholici non san
 dunt unitatē diuinitatis, heretici uerō
 sci dunt unitatē. Cuius sit in softe nisi
 caecclesia. que non se parat potestatem.
 unitatis neq; trinitatis. Mulier ecce filius
 tuus. & discipulo ait. ecce mater tua. hic
 uirginem uirginicom mendauit ut incor
 ruptas. incorruptā seruare & quod dicit
 stao. inter fidem generis humani, non

fregerunt crura ihu hoc est quod antea
figuratum fuerat, per agnū immolatum
in egypto non crudum neq; coctum aqua
sed coctum igni. Intellegit passio xpi, et
aliter. Difficile est ut omne sacrum eloquū
possit intellegi quem uero non potuerit
conburni igni id est reseruit spū scō. De in
+ cernatione ministerii, precinctus lumbis
id est refrenare luxuriam. Calcicapedes
id est mōnitiō bona opera & exempla antiqua
qm̄ peccatum quinos cadeternā patia p̄ces
serunt, baculus in manib; id est crux
xpi & aliter pastorem custodiam desig
qui illi debent curam pastorem suscipere
ne qui cum in suo corpore sciunt fluxa
luxoria & domine, comedite festinant
Id est transiendā de mulo ad boiū dō
O non comminū & is & eo. ostium non fieri
fracta crura xpi, lancea latiusi p̄fora
uit & sicut sanguis & cetera; sicut & latere
adae sumptus est eua. Ita & latere xpi
& sicut redemptio ecclesiae; p̄ sanguine
remissio. Paquē habuimus, Quod si
cipuli simul currentes id est petrus & io
hannus signū iudeos & gentes ut accipe
re. ost quum mundum diligit non accipit

illum, Non relinquemus vos fornicatos. ostendit
 relinquemus vos sed diuinitatem, Nulla
 hic cognoscatur id est in futuro cognoscatur
 siue in resurrectione, quia ego in peccatis. Id
 est secundum diuinitatem. uos in me quia
 membram esse estis; ego in uobis in dilectione
 cordis uestri manifestabo et; me ipsum
 uos credentia in se ostendit secundum diuinitatem;
 et in consensionem apud eum faciemus. sicut
 praedicit, ubi duo ut uos congregati fue
 rint in nomine meo ibi sum & ego in medio
 eorum. pacem meam do uobis. sic & ego paci
 enter suggero omnia. Ita & uos in pacientia
 uestris possidebitis animas uestras. Pacem
 meam relinquo uobis sicut & ego peccator
 sum et post me uos patimini, non sicut
 mundus dedit ego dabo. mundus inter
 rupta pacem dedit di & aeternam, pater
 maior me est. ostendit diuinitatem. in
 carnatione, uenit princeps mundi huius
 ad me & in me nihil inuenit. ostendit
 diabolus, uenit ad crucem. & in dno
 non uenit peccatum ullum. quesiuit cape
 re & captus est ab eo. sicut praecipit mi
 hi pater sic facio, ostendit misit illum pater
 ut sanguinem suum funderet & pro generi huma
 no.

ita effecti. Ego sum uita uera unde fluit
aqua & sanguis. ego pater meus agricola
Idest cultor ecclesiae ut mundi huius, p
palmitem. intellegit ap^m siue fideles eccle
Sicut palmet non potest a se fructum ferre nisi
m censert in uita. Sicut unusquisq; nisi man
serit in xpō non potest fructum ferre.
I hoc clarificatus est. pater meus. quia sic p
tedixisset in me clarificatus est. ut fructum
plurimum. afferat. Sicut & ego p predica
tionem. et passionem fructum feci. Ita & uos
similiter facite, sicut dilex̄ me pater. et ego
dilexi uos; sicut misit me pater p dicere et
pater. & ego mitto uos.

Maiorem certitate nemo habet ut quis san
mam suam ponat p amicis suis. dilectio
pater morte. ego p dilectione pater p
Idest mandata et pcepta euuangelica.
Iudeos p legem. nature. Iohannis p cucur
ritus petrum et uidit lintheamina postea
fontamen introiit. Intellegit iudeos
qui uiderunt p legem. et p fecerunt uenire
xp̄m. & ad uentum ipsius. non receperunt.
Uenit petrus sequens eū uidit lintheamina.
et introiit. ostendit qui uiderunt in car
patione & ad uentum xp̄i & crediderunt.

erlinteramina intellegit misteria incar
 nationis xpi siue doctrinacillius, monumto
 intellegit imo modolibros ueteris testamen
 ti ubi prophetae cent xpm, Aliomodo intelle
 git synagogam iudeosm, & cliter ecclesia;
 sudarium quoderat sup capitei, Per
 idarium misterium diuinitatis intellegit
 apit xpi dīpiter est; sudare etenim se
 licet dī. cum tantorum hominum maclia
 iortat, non cum linteaminib; positum sed
 epaxam inuolutum. in uumlo cū, Inuo
 uamtotum non apparet. hoc est quod
 pparē in quod non apparet & diuinita
 tem. hoc est quid diuinitas longe est remota
 a sensib; humaneis, In uumlo cum qui uel
 in uumlo salis est, Tunc introiit & alius dis
 cipulus qui uenerat primus. ad monumen
 tum et uidit & credidit. oī iudeos reuer
 sos ad fidem. in finem mundi; Angelos se
 dentes ad caput & ad pedes. intellegit in
 tium & finem. sic scriptura adnuntiat
 pteritee & futura, Dixit maria. nescio
 ubi posuerunt eum. oī secundum carnē
 diligebat. & nō dum p fidē credebat, quā
 dicit maria oī cognitionē uocis. qā
 uerā dilectionē pximi. cognoscit homo

dm, dicit dnr hinc nolime tenebere. ostendit
dum credis me resurrexisse a mortuis.
Non dum ascendit ad patrem meum. Idest in con-
spiratione
de tuo tibi non cessandi p diuinitate. Dis-
cipuli piscantes tota nocte nihil prenderunt
per piscatores doctores ueteres intellegit
7 nocte. Idest in lege nihil prenderunt. ostendit
ante aduentum xpi. nullus ad perfectionem
p legem ueterem uenis seuit. Mane aut
iam facto. idest aduentum xpi. Mittere
tem in dextra parte. Idest mittere
p dicationem in gentibus. Erant enim nudus
Idest nudierant a lege ad fidem xpi iudaei.
Tunica succinxit se petrus. idest fidei. et
misit se in mare. Idest conculcauit fluctua-
cionem & cetera uoluntate mundi ppter dilec-
tionem xpi. Alii discipuli nauigiu uenerunt
Idest in ecclesia p seuerantes in confessione.
doctrinae petri sine conculcatione. Uide-
runt prunas et pisces postea et panem.
per piscem intellegit fidem. per panem
uerbum diuinum. per prunas doctores ac-
censis pisco. Trahentes rete ad terram.
p littorem. Intellegit fines mundi. ple-
nam rete magnis piscibus. Idest plenam uoluntate
ut magnitudo eccle. In futuro trahent

angelus aeternum p. c. qd est pfectio
 numerus interpretat pfectio ecclie .
 I remissionem peccatorum , per tri-
 unitas . Individua intellegit , non
 scissum rete . ost ecclesiam in futuro in-
 corruptam .

Quando autem ih̄sp; resurrectionem suam
 intellegit ueram incarnationem . & ue-
 ram resurrectionem corporis ut uiden-
 tes crederent . & ne aliqui apti dubita-
 rent sed cognoscerent quia om̄is caro re-
 surgit . Quod dicit & tertius petro , Si
 non in annis amces me . ost sicut ter ne-
 gavit p̄ moysē Ter confiteretur p̄
 moysē p̄ fidem trinitatis . unde ait
 untes baptizate om̄es gentes in nomine
 patris & filii . et sp̄s sc̄i . Pasce oues me-
 as . Idest doce ecclesiam meam , Dne quis est q
 tradidit te . ut sic et uolo m̄ cenero donec
 ueniam . ost qui uir p̄erat in corrupta
 reum uoluit p̄manere ut quomodo fuit
 alienos ad dolorem moras . Ingressus ih̄s
 ieruus clausis . hic clausa ianua ingressus
 utero & clausagressus . & cliter quia
 archana . cordis & pectoris ipse solus sc̄i
 ro inde unius clausis potuit ingredi sic .

Com̄s sc̄i post resurrectionem succ̄e induca
sp̄ituali corpus ubiq; sinemetu ubi uoluerit
ingredi possunt.